

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

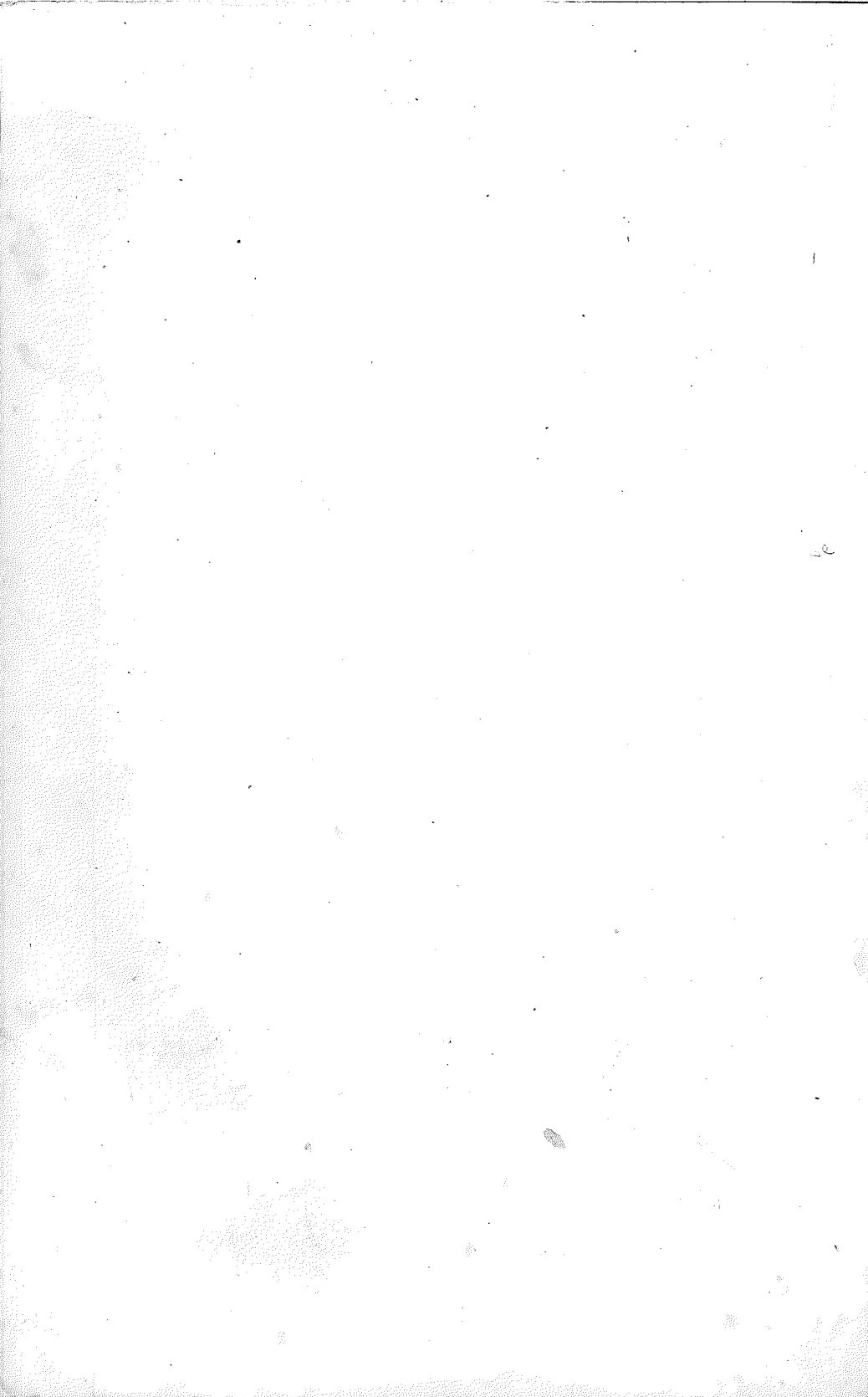
nyttig og underholdende Læsning.

Sjette Bind.

Decorah, Iowa.
B. Anundsen, Bog- og Accidentstrøkker.
1872.

Indhold af 6te Bind.

	Side
Tante Janne	1, 33
Augustin og Monica	9, 41
Høst paa Alperne	14
Sahara eller den store Ørken	17
Iglerne	23
Islands Bebyggelse	27, 47
Klapperslangen og dens Gift	54
De Skibbrudne paa Nordlandsøerne	65, 97, 129, 161, 193
Rotten	72
Indianerne i Nordamerika	81
Golfstrømmen	90, 106
Bughagens Omvendelse	109
Rondoren	113
Margrethe	119, 139, 171, 202, 225
Eigennernes Indvandring i det vestlige Europa	147
Forunderlige Tist	153
Boren	156
Elektricitet og Magnetisme	177
Bjørnene i Bern	183
Saltgruberne i Wielizka	187
Silkeormen	209
Den falske Magrethe og den falske Duf	214
Om Dyrenes Naturdrift	218

	Side
Oprindelsen til Kolschildernes Rigdom	220
Karl den Store	231, 267, 291, 321
Bvillingerne	241
Beveren og dens Bosig	250
Murerfamilien	265, 297, 326, 354
Tødernes Handel og Skibs fart	279
Gud skal vise mig Veien	284
Ma-ab El-Schidiaf	289
Lyset	310
Faaret	340
Det gaar nedad Bakke	346
Det forladte Hus	353
Kabisset ved det kuriske Gaff	366
Slaget paa Abrahamsfletten ved Quebec 1759	372
Blandinger 31, 62, 94, 126, 158, 192, 223, 254, 288, 318, 350,	378

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

3die Aarg.

15de Juli 1872.

13de Hefte.

Tante Hanne.

(Af S.)

Kjender du den lille By N. N.? ja, der er ikke Stort at sige om den; tarvelig er den, men renlig, og det er stikkelige, stræbsomme Folk, der bo i den.

Naar du som Fremmed gjæster den, kan du paa ti Minuter have seet alle dens Mærkværdigheder: Torvet, Kirken, Skolen, Raadhuset og den store, nye Bagergaard med sin enorme, forgyldte Kringle; men følg mit Raad, gaa ned ad den lange Gade, ud af Porten i det Frie.

De fige efter dig fra alle Vinduerne; de ere nysgjerrige, de gode Folk i N. N.; et saadant Syn have de ikke hver Dag. Hvor den tykke Frue strækker sin korte Hals lang, for rigtig at se dig, det er formelig ængsteligt. Kramboddrengen stirrer paa dig med aaben Mund, ja selv Postbudet, det ellers ustandselige Postbud, standser for at betragte dig.

Se tilhøre! ere de ikke smukke de

frodige Marter, der skraane ned til Vandet, og den lille D med Krattet, er den ikke indbydende?

"Men hvad er det for et hndigt Sted", hører jeg dig udraabe, "Verandaen er ganske beklædt med Grønt; Storfen sidder i sin Nede og kneiser, som hørte det Hele den til, Haven er saa smukt holdt og saa skyggefuld; det er ret et Hyggelighedens Hjem; hvem mon det tilhører?"

Og Stenhuggeren paa Veien, hvem du slet ikke har seet, men som godt har seet dig, tror at Spørgsmaalet er til ham og svarer:

"Kjære, det er jo Borgermesterens Gaard."

"Naa saa", svarer du og spørger videre, "er det en brav Mand, Ser Borgermester?"

"En brav Mand!" Stenhuggeren er fornærmet; han retter sig i sin fulde Hvide, "om han er en brav Mand? man mærker nok, at De ikke er fra N. N." — aabenbart en For-

brydelse i hans Dine — "I den De kan spørge om Sigt. Det er den braveste Mand i ti Miles Omdrøms. Fattigmand kan komme til sin Ret her, saagodt som den Rige. Hvor han kan, hjælper han med Raad og Daad; hvad han har gjort for Byen, skal ikke gaa i Glemme. Om han er en brav Mand? han er en Fædresmand, en brav Mand."

Stenhuggeren er kjendelig udtømt; han tørrer Sveden af Panden med det rødterne Lommetørklæde, tager derpaa en god Sluk af Flaften i Groften og giver sig atter til at hugge.

Vei Hæften lidt tilside og se ind i Haven. Ah, der staar en Dreng paa den lille Vei, en smuk, rask Dreng. Solen skinner paa hans lyse Krøller, hans usædvanlig høie Pande; den skinner ham lige ind i Ansigtet. Han røger en Cigar — den forbudne Cigar — egentlig smager den ham stvgt, han gjør Grimacer, han har Lyst til at kaste den bort; dog nei, det er saa raskt at ryge; alle Drengene i Stolen holde af det; de sige, at det smager bedre end Rager. Det maa ogsaa smage ham, det skal smage ham, og han sætter et determineret Ansigt op, sluger Røgen og kvæler Gosten.

Se, hvor hun hvirvler sig omkring, den yndige lille Pige i den hvide Kjole; hun ser saa livsglad, saa lystig ud; jeg er vis paa, at hun kan alle sine Lectier til imorgen, og at denne skjønne Eftermiddag er hendes egen.

Det maa være Borgermesterens Frue, den høie Dame med den ganste lille Pige ved Haanden. Hvor godt se de ikke Begge ud; den lille krøllede Bildkat vil slide sig løs fra

den fjerlige Haand; Moderen holder fast, de le; nu ser hun op, hun ser dig, hurtig Gatten af!

Det var en smuk Gilsen, du fik; den smagte slet ikke af den lille By N. N., men dit Speiderhul maa du forlade, ikke meget klogere end da du indtog det. Gaa tilbage til Byen, sæt dig paa Bognen og fjør bort — jeg antager nemlig, at du kun gjæster N. N. paa en Gjennemreise, — jeg skal imidlertid fortælle dig lidt om Borgermesterens Familie og gjøre dig bekendt med Hovedpersonen i den.

Tro ikke, at det er ham selv, nei, det er en liden, bleg, fin, gammel Dame med de mildeste Dine og det fordringsløseste Væsen, altid kleot i sort Kjole med hvid Lærredskraue, en Kappe med Strimler, som slutte tæt til det smukke hvide Haar, Briller paa Næsen og et Strikketoi i Haanden: Tante Hanne.

Saa, hun er Hovedpersonen; til hende bringer Borgermesteren den første Viol og den første Rose; hun modtager hans sidste Kys, naar han rejser bort, og hans første, naar han kommer tilbage; paa hende hviler hans Blif endnu ommere end paa hans fortreffelige Gustru, end paa hans haabefulde Børn. Den mageligste Stol, den hyggeligste Plads er forbeholdt hende; efterhaanden som Blomsterne springe ud, blive de stillede i hendes Vindu; det første Stykke, den lille Pige syede, var et Lommetørklæde til hende; de første Ord, Drengen lærte at skrive, vare: Tante Hanne. Men det er, som om al denne Gyldest gjør hende endnu ydmygere og beskednere; hun er saa lykkelig; men der viises hende altfor megen Kjærlighed, siger hun.

Det var en smuk Søndag; Klof-
ten var omtrent fem; Solen skin-
nede klart ind i Borgermesterens
Gave; Børnene havde travlt med
at pynte Lysthuset med Blomster.

Den lille tolvaars Pige var ganske
varm og rød af Anstrengeelse; hun
holdt Haanden for Dinene og betrag-
tede Broderen, der med kunstferdig
Haand, af Guldbreg, Sirener og
Sneboller, i Baggrunden af Lyst-
huset dannede et stort: Tante Hanne.

"O, hvor det er deiligt, Johan!
nu kan Anne Marie komme med
Bakken, men hun skal gaa Gaven
rundt for ikke at sætte sine Fødder
i den nyragede Gang."

Anne Marie blev næsten stum af
Beundring; hun havde ikke seet Me-
get i sit Liv; at skrive med Blom-
ster saa tydeligt, at selv hun kunde
læse det, var noget ganske vidunder-
ligt.

"Naa, hvor vor Frøken vil blive
glad", sagde hun og slog Sønderne
sammen.

Saa kom Moderen med den smukke
Dug, Sukkerstaal og Flødekande;
lille Tulle trippede ganske vigtig bag-
efter med Tjefterne, dem maatte
hun bære; de kunde ikke gaa istykket.

"Er det ikke deiligt, Moder?"

Den unge Frue saa sig om i Ha-
ven, af, hvor vare hendes fjære
Træer og Buske ikke blevne plyn-
drede, og Lindelysthuset var dog
smukt nok isorveien, næsten smukkere,
syntes hun, men da det var gjort i
en saa god Mening og Børnene
vare saa glade, nikkede hun til dem
som Tegn paa sit Bifald.

Drengen løb op til Huset; han
vilde bære Puder og Skamlar ned;
den lille Emma tog det store Lør-
klæde paa Armen; det skulde Tante

sidde i, det skulde rigtig svøbes om
hende.

Endelig kom hun selv, lænet til
Borgermesterens Arm; hun var saa
liden og spinkel, han saa stor og
stærk; for ret at støtte hende maatte
han bøje sig lidt. De saa saa kjær-
ligt paa hinanden, som om de for-
stode hinanden fra Grunden.

Langsomt gik det frem; lidt raslere
kunde Tante Hanne nok gaa ellers,
men hun saa sig omkring, glædede
sig over hver Blomst og dvælede
ved Udsigten over Vandet; hun var
saa lykkelig idag; hun var jo et
Barn, et Fødselsdagsbarn.

Og Krandsene og Nabnetrækket
bleve roste, og Kaffen blev drukket
og baaret bort. Tante Hanne sad
ganske stille, men hun tænkte. "Ser-
oghalvsjerdindsthyve saadanne Dage",
sagde hun endelig, "men ikke alle
have lignet denne."

"Er du saa gammel", raabte den
lille Johan, "saa kan du vist ikke være
en Søster til Faders Moder, er du
da en Søster til hans Bedstemoder?"

"Hvor falder det dig ind, Barn?"

"Jo, ser du, Tante, de spurgte
mig derom i Skolen, og saa le de
ad En og kalde En en dum Dreng,
naar man ikke kan svare."

Tante Hanne smilede. "Nu kan
jeg ikke svare", sagde hun og tog
Borgermesterens Haand, "jeg er ingen
af dem, du formoder, fjernere og
dog nærmere."

Det var en Velighed, Emma ikke
lod slippe; hun elskede Historier over
Alt, mere end Frugt, Rager og Lege-
tøi, og nu at saa en virkelig Histo-
rie, Tante Hannes egen.

"Du har lovet, søde lille Tante",
bad hun, "at fortælle din Historie;
gjør det nu."

"Er det ikke for trættende", indvendte Moderen, idet hun traf Shawlet tættere om den gamle Dame og omhyggeligt rettede paa Puden.

"Nei, det vil ikke trætte; mit Liv ligger saa forunderlig klart for mig i Dag, desuden, hvo ved, om jeg nogenjinde ellers kan holde mit Løfte, som jeg dog nødig vilde svigte. O, S Kjære, se ikke bedrøvede ud, jeg føler mig netop rask og saa glad, men Serzoghalvsjæds. — Hvor anderledes kan jeg nu se ud over mit Liv, over mine Sorger og min Maade at tage dem paa, end da jeg var midt i dem. Men før jeg begynder, Børn, maa S love mig Et, at S ikke vilde drage en falsk Moral ud af min Historie, den nemlig, at det skulde være En tilladt at lure."

"Det har du aldrig gjort, Tante Hanne, det ere vi visse paa."

"Nei, det har jeg ikke gjort; ellers vilde Vorherre vist heller ikke have ladet mig saa god Nytte af min Hørelse, som jeg har haft. Lureri har staaet klart for mig som et Indgreb i min Næstes Eiendom, som et aandeligt Tyveri, det jeg aldrig vilde begaa, kunde det end skaffe mig nok saamange Fordele."

Tante Hanne satte sig mageligt tilrette, gjemte Brillerne i Foderalet, saa med et kjerligt Blik ud over den lille Kreds, rømmede sig og begyndte:

"Den Dag, da jeg aabnede mine Dine for første Gang, luffede min Moder sine. Det var en haard Skjæbne for Fader; han var tyve Aar ældre end sin unge Hustru, og dog skulde hun gaa forud, men han bar sin Sorg som en god Kristen og skjænkede det moderløse lille Bæsen hele sin Kjærlighed.

Fader var Agent, havde store Forretninger, som han med Sver og Lyft forestod, og mange Penge; men han var en jevn Mand i sit Væsen, gjorde kun saa Ord, gif tarveligt klædt og nærrede stor Kingeagt for Luxus og Doverslødighed. Han hjertegnede mig kun sjældent, men jeg vidste dog godt, o saa godt, at han holdt af mig, at jeg var hans bedste Skat.

Saa snart jeg var voksen, blev Husbestyrrelsen overladt til mig, og da jeg nok holdt af Selvfæbelighed, saa jeg ofte unge Piger hos mig. Fader havde Intet derimod; det forekommer mig, som kunde jeg endnu høre ham sige:

"Lad dem kun komme her, men du maa ikke gaa altsor ofte bort, lille Hanne."

Jeg var rask, munter og fuldkommen fornøiet med min Stilling.

"Jeg vil aldrig gifte mig", sagde jeg undertiden, naar Fader og jeg sad sammen foran den lysende Ovn, medens Røgen af hans Pibe hvirvlede op mod Loftet, "ingen Mand vilde være halv saa god imod mig, som du er, lille Fader. Se nu Tante og Cousine Lotte, de sige at de ere lykkelige, som om Tantes Mand ikke var utaalmodig og urimelig, og Lottes kjædelig og dum; det kalder jeg ikke Lykke, men at være her hos dig, det kalder jeg Lykke."

Fader tog mig da under Hagen, saa mig ind i Dinene med et skjælmst og dog sørgmodigt Smil; derpaa rystede han paa Hovedet, og stjønt han Intet sagde, forstod jeg dog tydeligt, at han mente: Din Time vil ogsaa slaa engang, Børn!

"Jeg var ikke smuk."

"So vist vær du smuk", indvendte Borgermesterens Frue.

"Det kan man tydeligt se", fortsatte Johan.

"Du har været meget smuk", sagde Emma bestemt.

"Du er smuk endnu, Tante", forsikrede Borgermesteren, idet han kyskede den lille, magre Haand, "jeg finder dig saa smuk."

Den gamle Pige smilede, ikke den tilfredsstillende Forsængeligheds Smil, men Taknemmelighedens Smil, over at være saa afholdt.

"Ja, jeg ved det nok", sagde hun, "for et kjerligt Die bliver Altting smukt, smukt, som min Faders graa Haar og surede Pande var det for mig. — Hvor slap jeg, naa, det er sandt, det var ved Skjønheden; smuk var jeg ikke, men jeg var eneste Barn, og Fader var rig. Somsfru Hanne Bøeg — det er først paa mine gamle Dage, Børn, at jeg er bleven Frøken — var altsaa et godt Parti og havde mange Tilbud, men hendes Hjerte var koldt; Nogle troede endog saa, at hun slet intet Hjerte havde; hun blev tyve Aar; hun blev etogtyve, uden at blive forlovet; dog endelig slog, som Fader havde spaaet, min Time.

Først mærkede jeg, at den unge Løitnant gjorde meget af mig, snart derpaa, at jeg ogsaa gjorde af ham; dog jeg kjæmpede imod, jeg vilde jo aldrig gifte mig, men han var saa nedslagen, naar jeg var kold, hans Væsen var saa ømt, hans Kjerlighed saa ærbødig, og da han et halvt Aar efter vort Bekjendtskab bad om min Haand, var mit Hjerte allerede hans. Fader vidste det nok; han gav villigt sit Samtykke, men saa dog lidt betænkelig ud. "Gud føre det til din Lykke, Barn", sagde han.

Og se, jeg begif den Feil, alene

at dømme Ludvig Muncé efter hans Forhold til mig; havde jeg lagt Mærke til, hvorledes han var i sin Families Kred, i Omgangen med sine Venner, da havde jeg lært ham bedre at kjende. Det er, tror jeg, en almindelig Feil hos de Unge, kun at dømme efter, hvorledes den Elskede er imod dem, og der er han eller hun naturligvis altid elskværdig; jeg siger ikke, fordi de ville hyfle, men fordi det er en indre Trang, fordi der ikke er Anledning til Andet.

Ja, jeg elskede ham uigelig høit, høiere end min gamle Fader, der før havde været mit Alt; jeg troede paa hans Kjerlighed, endnu mere end paa min Faders, som paa Borherres. Alt, hvor var jeg lykkelig, men min stakkels Fader var ikke glad. "Der er kun saa Berøringpunkter mellem den Spradebasse og mig", sagde han engang, og jeg blev ganske fornærmet og fandt det haardt, uretfærdigt og stygt af ham at tale saaledes.

Om Sommeren laa vi paa et smukt, lidet Landsted ved Strandveien. Ludvig red næsten daglig ud til os; jeg kunde se ham, længe før han kom, gennem et Hul i det tætte Lyshus paa Høien i Haven; der sad jeg og spejdede efter ham, men det vidste han ikke.

Det var en varm Julidag; vi ventede ham til Middagsbordet; jeg tog en hvid Kjole paa, den han fandt klædte mig bedst; jeg var saa let, saa glad den Dag, men med Et blev jeg forstemt, da mit Blik faldt paa en visse Rose, der laa paa mit Bord; igaar havde den været frisk og deilig; Alt vilde engang visne som den; Menneskets Herlighed er som Markens Blomst; for

var jeg saa lykkelig! jeg nynnede en Vise, og da den var endt, kom han selv, og den visne Rose blev ganske glemt.

Medens Fader efter Bordet, som sædvanlig, tog sig en liden Lur i Lænestolen, gik Ludvig og jeg ned i Haven; vi satte os i Lykthuset; han holdt Garn for mig, men det kom hele Tiden i Uorden. Han talte saa meget, sagde, at han var saa ulukkelig, naar han var borte fra mig, ikke rigtig Menneſte.

"Gav Medlidenskab med mig, Sanne! bestem, naar Brylluppet skal være."

Netop som jeg vilde svare herpaa, kom Pigen og meldte, at en Ven af Løjtnanten holdt udenfor og ønskede at tale et Par Ord med ham. Ludvig brummede, jeg lo og sagde, at han maatte tale med Vennen, indtil Kaffen blev færdig, som jeg vilde gaa ind for at lave.

Fader sov saa trygt; jeg gik meget stille, af Frygt for at vække ham, og da Kaffen blev draget, listede jeg mig ned i Haven igjen.

Jeg glædede mig over Rosendusten og det hvide Mellesflor; jeg tænkte paa, hvad jeg skulde svare Ludvig, da der med Et lød Stemmer tæt ved.

"Ingen Betænklichkeiten, gamle Dreng! var det Pigen, du friede til, eller var det Pengeposerne?"

Hadde jeg næret den ringeste Tvivl, burde jeg have gaaet, men jeg nærede ikke den ringeste Tvivl; et tillidsfuldt Smil sad endnu paa mine Læber, da Ludvig i en let, flygtig Tone, en Tone, jeg slet ikke kjendte, svarede: "Det er et Sambittigheds-Spørgsmaal, men da vi ere saa gamle Venner og have prøvet Saameget

sammen, maa jeg vel være oprigtig. I mine Forhold — du ved, hvorledes Tøden piner mig — kunde jeg naturligvis ikke tage Pigen uden Pengeposerne, hvorimod jeg jo nok vilde have taget Pengeposerne med en Anden. Forresten er hun taalelig stjern og en god liden Skabning, som ganske sikkert ingen Knuder vil gjøre mig."

Mere hørte jeg ikke, men det var nok; det var som Lynt havde slaaet ned for min Fod; jeg holdt Haanden op til min Pande; var jeg af-sindig?

"Sanne, min egen Sanne, hvor er du?" hørte jeg ham kort efter falde. Jeg skjulte mit Ansigt i Sænderne; saa han mig ind i Diet, maatte han strax kunne gjette Alt, og jeg ønskede dog, — det var en Svaghed, en stor Svaghed, — at han skulde tale kjærligt til mig endnu en Gang, før vi silttes for steds.

"Endelig finder jeg dig! — men bedrøvet, min Engel, hvad er der iveien? min Sanne, tal til mig."

Han vilde lægge Armen om mit Liv; da reiste jeg mig op, tog Ringen af Fingeren og sagde, uden at se paa ham:

"De skal ikke ægte en Pengepose."

Hans Haand rystede, da han lagde sin Ring paa Bordet; hans Lænder vare sammenbidte; uden at sige et Ord gik han bort. Alligevel betænkte han sig og vendte tilbage.

"Tro ikke, at jeg vil hønſfalde om at fornye et Forhold, hvori Mistillid engang har indſneget sig, og som, efter dette, aldrig kunde blive lykkelig; jeg vil kun sige Dem, Soghanne, at jeg har holdt mere af Dem, end De tror."

Han var bleg og oprørt og gik

hurtig op til Huset; et Dieblit efter ved han bort; jeg saa efter ham for sidste Gang; at, det var med et andet Blik, end jeg pleiede at se.

Da han ikke kunde vines mere, reiste jeg mig rolig op; havde jeg min Forstand? jo fuldkommen, usvækket; det var ikke der Staden sad, det var ved Hjertet; der var det blevet Sten.

Jeg tog Garnet, han havde holdt, lagde det sammen og lagde det i min Skæppe; derpaa gik jeg op til Huset. Det forekom mig saa lidet og uskjønt; Haven var saa besynderlig; havde jeg før haft Elv for Vinene, eller havde jeg det nu?

Fader stod ved Vinduet og gav den lille Jugl et Stykke Sukker; han saa saa god og fredelig ud, og jeg mærkede, at jeg dog endnu kunde føle, at jeg endnu havde Noget at elske. Han maatte aldrig ane, hvad jeg led; jeg gik sagte hen til ham, lagde min Arm om hans Hals og sagde roligt, saa roligt, at det næsten forekom mig, som var det en Anden, der talte:

"Vilde Fader, du vil jo nok beholde mig hjemme, du har jo Intet imod altid at have din Hanne hos dig."

Han saa forstøkket paa mig.

"Ah, er det saaledes! Gud styrke dig, mit velsignede Barn."

Han tog mit Hoved, lagde det til sit Bryst og sagde: "min stakkels lille Pige, nu kunde du trænge til en Moder."

Jeg tror, han ønskede jeg skulde forklare mig og græde, men jeg kunde ikke; jeg skjænkede Kaffe til ham og satte Ludvigs Kaffeop ind i Skabet; derpaa spadserede vi langs Stranden. Fader sagde, der var saa

skjønt, men jeg kunde ikke se det, som jeg altid før havde kunnet.

Da jeg kom op paa mit lille Værelse, laa den visne Rose, den der havde forstemt mig om Morgenens, der endnu. Jeg tog den i min Haand; min Lykke var visnet som den; jeg brast i Graad; det lettede, det Forstenede smeltede.

Jeg faldt paa mine Kne og takkede Skaberens, der havde sat et Maal for mine Dage, bad ham tilgive, at jeg havde holdt Kjød for min Arm og følt mig betrygget ved jordiske Ting, bad ham bevare mit Hjerte for Bitterhed og skjænke mig Kraft til at bære en Alderdomsstøtte for Fader. O, min Fader, havde jeg ikke sat ham tilside, havde jeg ikke regnet hans tro, mangelrige Kjærlighed for Intet mod Ludvigs?

Den hele Nat græd jeg; om Morgenens var jeg rolig, takkede Gud, der havde oplyst mig, før det var forsilde, før vi uopløseligt vare knyttede til hinanden, og bad ham, uden at noget som helst Nag blandede sig i min Bøn, om at tilgive Ludvig.

O, det var besynderlig at bede saaledes for ham; han, der før havde været mit Ideal, han, i hvem jeg havde troet alt Væddet og Dophøiet forenet, han stod nu for mig som et skrøbeligt, et almindeligt Menneske.

Min Kjærlighed var fuldkommen død; den kunde have overlevet mange Feil hos dens Gjenstand, kun ikke Egennytte og Letfindighed.

Da vi begyndte vort sædvanlige Liv; i det Idre var jeg den Samme, men mit Hjerte var nedslaaet, og min Ungdom visnet; der var kun

en Ting paa Jorden, som glædede mig: at gjøre min Fader Livet behageligt.

Det var, som troede bore Venner, de bevisste mig en Tjeneste ved at tale ondt om Ludvig, men det pinte mig, undertiden forsvarede jeg ham, dog det var et koldt Forsvar, som om jeg talede om et Menneske, jeg neppe havde kjendt.

"Du skal knytte en Ny Forbindelse," sagde de, "en lykkeligere."

Ak, de kjendte mig kun lidt; den Streng var sprungen i mit Bryst. Jeg ved ikke, om Andre virkelig kunne holde af mere end en Gang, mig var det umuligt. Desuden havde jeg mistet al Selvtillid; jeg vilde ikke være bitter og uretsfærdig imod Andre, og saa blev jeg det imod mig selv. "Skylden ligger sikkert hos mig," tænkte jeg, "jeg kan ikke vinde Nogens Kjærlighed eller Venstabs, jeg er frastødende og ubehagelig," og saa trak jeg mig tilbage fra Alle.

Marene gik; vi toge ikke mere paa Landet om Sommeren; Fader var gammel og vilde nødig forstyrres i sine Vaner, og mig gjorde det ingen Fornøielse.

De lange Vinteraftener læste jeg høit, eller vi spillede Skaf eller Domino. To Gange om Ugen havde Fader et lidet Spilleparti med Fuldmægtigen, vor Huslæge og en fjern Fætter. Ak, hvor vare de lange disse Aftener; jeg sad og arbeidede i et tilstødende Værelse; Uhret stod tæt ved mig, det diffede saa ihdeligt, saa ensformigt; jeg hørte Herrernes Stemmer: "Pas! Grandissimo! stukket! Trif!" o, hvor Livet forekom mig sørgeligt, tomt, indholdsløst; jeg

blev saa beklemmt, reiste mig op og gik ind til dem; dog, naar min Fader saa vendte sit graa Hoved om og nikkede til mig, som vilde han sige: "min Trost, min Eneeste," da følte jeg, at jeg alligevel var lykkelig, men den Lykke, vilde den ikke ogsaa blive mig berøvet?

Jo, den blev mig berøvet; dog varede det længe; i sit firindstyvende Aar gif han ud som et Lys. Endnu Dagen før sin Død var han saa glad, velsignede mig og sagde:

"Gud vil nok ogsaa gjøre det lyst for min Pige."

Hvor var jeg ene, hvor var jeg fattig; det var som havde jeg ikke en Ven paa hele den vide Jord; jeg var saa træet af Livet, og alle min Sjæls Duffer vare forenede i den Bøn: "Herre, tag mig til Dig."

Jeg var nu bleven en gammel Pige; ældre, langt ældre for Følelsen, end jeg er idag, femogtredive Aar efter. "Nogle Prøvelsesdage endnu", tænkte jeg, "og da vil det være forbi."

I de senere Aar havde Fader kun taget sig lidt af Forretningerne; det var gaaet tilbage med Handelen, og ved Boets Slutning bestod Formuen kun af Attentusind; dog, det var jo nok, mere end nok.

Min Fætter, der var min Formynder, tilbød mig sit Hus, og skjønt jeg ikke holdt syndeligt af hans Kone, tog jeg imod det med Taknemmelighed. Det var dog et Hjem, et Familieliv, hvori jeg blev indlemmet; desuden havde de det knapt, og det vilde være en Glæde, om jeg kunde hjælpe dem lidt.

(Fortsættes.)

Augustin og Monica.

Hvormange edle og store Stiffelser end den kristelige Oldtid har at fremvise, rager dog Kirkefaderen Augustin og hans Moder Monica frem over alle de øvrige. Han udmærker sig fremfor de øvrige Kirkens Fædre ligemeget ved sin Aands Dybde og Skarpsindighed som ved sin velsignelsesrige Virken, der strakte sig ud over hele hans egen Tid og har baaret Frugter for alle de kommende. Hun har derimod vundet sin Storhed der, hvor Kvinden alene er stor; i sit Hus, inden Familiens snevre Kreds; men paa dette Gebet har hun baade som Husfru og fornemmelig som Moder virket til uberegnelig Velsignelse for Verden og indlagt sig selv en uforgjængelig Hæder. Hvad der i Begges Liv var det levende og drivende Princip, det var den gudhengivne Tro, der veier alle timelige Gøder med Ewighedens Vægt og kun vandrer paa Jorden med Blikket rettet mod Himlen.

Aurelius Augustinus var født i Nordafrika i en liden By Tofaste i Numidien den 15de November 354. Hans Fader, Patricius, var endnu Hedning og havde et meget pirreligt, heftigt og sandfælsigt Gemt. Hans Moder, Monica, var født 332 af fromme, kristelige Forældre og opdragen i Gudsfrøgt og Kjærlighed. I sin Ægteskab med Patricius levede hun, som det sømmede sig en kristelig Husfru. Hans Hæftighed mødte hun med Sagtmodighed. Hans ægtefællelige Utrofskab bar hun med Taalmodig-

hed. Hans Luner og voldsomme Opbrujen lod hun rase ud og—taug. Først naar han igjen var bleven rolig, gjorde hun ham kjærlige Forstillinger. Paa denne Maade blev hun et Mønster for Andre. Naar Koner, hvis Mænd vare langtfra saa heftige som Patricius, anklagede dem og fremviste Spor af deres Voldsomhed, saa sagde hun dem ligefrem, at det var deres egen Tunge, som de burde give Skylden. Og naar de forundrede sig over, at hun aldrig havde Mis-handlinger at klage over, saa bestrev hun dem den Maade, hvorpaa hun behandlede sin Mænd; og de, som nu fulgte hendes Raad, befandt sig vel derved. Overhovedet forstod hun saare vel den skjønne Kunst at stifte Fred mellem Uenige og Stridende. Hendes fornemste Bestræbelse var naturligtvis at vinde sin hedenste Ægteskælle for Gud. Men Midlerne, hvormed hun stræbte at vinde ham, var ikke lange Taler og Formaning, men en ren Wandel, et hdmægt Hjerte og en fuldkommen Opofrelse for sine huslige Pligter. Saadanne Midler kunde ikke svigte. I Aaret 370 gif han over til Kristendommen, og fra den Tid af, han var bleven troende, havde hun ikke længere at beklage sig over Noget af det, hun før havde maattet taale. Dog tabte hun ham snart efter, han døde allerede 371.

Vi har saaledes betragtet Monica som Husfru og skal nu betragte hende som Moder. Som saadan har

Augustin i sine "Besjendelser" rejst hende det sjøneste Mindesmærke. Han fremstiller hende som sin gode Engel, der altid holdt ham fast under alle hans dybe Bildfarelser, og snart advarende, snart trøstende viste ham Sandhedens Wei. Foruden Augustin havde hun endnu en Søn og Datter, men de synes ei at have voldt hende saamegen Bekymring.

Evad Augustin selv angaar, saa er hele hans Liv fra Barndommen af, og indtil han endelig 32 Aar gammel blev besejret af Kristendommen, en eneste lang og smertelig Kamp mellem hans syndige Tilbøieligheder og den Trang til noget Høiere og Bedre, som var ham medfødt, og som hans Moder havde næret hos ham. Grunden til, at Kampen blev saa lang og lang, søger han selv—og vistnok med Ret—deri, at han ikke allerede som Barn ved Daaben var ført til Herren. Men hans Moder delte sin Tids Anskuelse, at det var rigtigst at opsætte Daaben til en modnere Alder. "Gum vidste", siger Augustin, "at der allerede i Barnealderen foretog ham Strømme af Fristelser, og hun vilde hellere overlade dem den blot jordiske Del af hans Natur, som siden skulde omslæbes, end selve Gudsbilledet i ham. Gum glemte, at der i Daaben er en Magt, som just skulde givet ham Kraft til at seire over Fristelserne. Dog havde Herren allerede et Tag i ham. Han var "indviet til Herren allerede fra Moders Liv, betegnet med hans Korsjes Tegm og krydret med hans Salt;" thi paa denne Maade—ved Korsstegnet og Saltet—blev man dengang i den afrikanske Kirke fore-

løbig indviet til at modtage den forberedende Undervisning til Daaben. I denne Indvielse sammen med Moderens Dragen ser han den Magt, der holdt ham tilbage, medens han selv med aabne Arme ilede Jordærvælsen imøde.

I "Besjendelserne" følger han denne Kamp fra Begyndelsen af. Tidlig blev han sendt i Skole efter begge Forældres Villie; thi Faderen vilde, at han engang skulde vinde Berømmelse derved, og Moderen ansaa de videnskabelige Studier for at være ikke alene vel forenelige med, men endog gavnlige for Kristendommen. I Begyndelsen gjorde han ingen synderlig Fremgang. Det første Undervisningsfag var Grammatik, men den tørre mekaniske Maade, hvorpaa den blev dreven uden noget levende Underlag af Sproget selv, kunde ei tilfredsstille den kraftige, livsfriske Dreng. Ligedan var det med Mathematiken. "En og En er To, To og To er Fire" var ham, siger han, "en modbydelig Vise". Enhver Lære om Former uden noget virkeligt Indhold, var ham en aldeles ufødselig Kost. Ganske anderledes gik det siden, da der lagdes et levende Stof til Grund for Undervisningen, da han begyndte at læse de store latinske Forfattere, af hvilke især Virgil blev hans Yndling. Han vakte allerede store Forhaabninger om sig som Taler. Denne Skolegang varede til hans 16de Aar; da blev han af sin Fader kaldt hjem fra Mandura, en større By i Nærheden, hvor han havde tilbragt de sidste Aar, for at sendes til Højskolen i Karthago. Evad hans indre Livs-udvikling i denne Tid angaar, saa

skaffede den stærke Livslyst hos ham sig Udbrud paa mange utilladelige Maader. Først var det alskens Spil og Kappelge, som drog affted med ham og forlokkede ham til mange Feil og Unoder; fiden var det Egen efter Berømmelse, derpaa ungdommelig Uregjærlighed og endelig Sandselighed. Det er den sædvanlige Gang hos saadanne Naturer, saalænge Naturen faar raade alene. Augustin var vistnok hverken værre eller bedre end de Fleste, men Sagen er, at han lægger en ganske anden Maalestok paa sine Feil end de Fleste, betragter dem fra sit senere Standpunkt, og da maa de forekomme ham uhyre store. I Almindelighed har man af hans egne bitre Klager sluttet sig til ganske overordentlige Forseelser, men visjelig med Uret. Desuden maa vi erindre, at hans Ungdomslib fordømte faldt borte fra Hjemmet i hedenste Dm-giveller, hvor Meget ansaaes for tilladeligt, som den kristelige Moral maa fordømme. Dette gjælder især om hans Dphold i Karthago fra hans 17de Aar. Her var ret et Hjem for al Slags Uædelighed.

Han lagde sig her især efter Veltalenhed og Filosofi, men ved Siden deraf drev han ogsaa Stjernethveri og lignende Kunster, som tiltraf hans romantiske Sind. Imidlertid havde Trangen til Kjærlighed udviklet sig hos den livslystne Ungling, men hans endnu ugenjødte Hjerte elskede kun Stabningen, og han hensefant i Sandselighed. Kun 18 Aar gammel indgif han et Konkubinats, hvori han levede i 13 Aar. I denne Forbindelse, hvori han uden ægtefæbeligt Baand bevarede en ægtefæbelig Trofast den hele Tid, avle-

de han en Søn, Adeodat, der ved sine store Gaver skaffede Faden megen Glæde. Desuden drog Theateret ham stadig til sig. Den indre Tomhed, han følte hos sig selv, søgte han at udfylde ved det Skinn, Theateret frembyder. Siden udtaler han sig strengt imod Skuespil. Ikke nok med at de tjene til at nære Sandseligheden, men selv de bedre, der vil opvække Medfølelse og Smerte, har ei til Formaal at anspore til Handling eller lade Smerten able kjærlig Medlidenshed; de tjene kun til at kildre Følelserne og give dem en kunstig Spending, der imidlertid efterlader en saameget større Slappelse og Mathed. Deri ser Augustin senere kun Uåndhed, Unatur og Uædelighed;—i Smerten, siger han, finder man en Velslyst; man græder af Behag.

Men paa samme Tid som han saaledes var dybt sunken i Uædelighed, og endnu for en Tid blev regnet med til et Parti af Studerende, der gjorde sig til Opgave at træde Sædelighed og borgerlig Orden under Fødder, og som gif under Navnet "Forstyrreerne", finde vi ogsaa bedre Følelser røre sig hos ham. Han kan give sig selv det Vidnesbyrd, at han altid havde søgt at bevare en vis Sindets Renhed, at han samvittighedsfuldt havde sørget for sin Fremtid, at han ogsaa i Smaating havde øvet Sandfærdighed, at han altid havde følt Trang til Venstabs, men slyet Skam, Uvidenskab og Uansændighed. I alt dette ser han Ytringer af den hemmelige Magt, som fra Moderslib holdt ham knyttet til Gud. Og dette hans bedre Seg aabenbarer sig altid kraftigere samtidigt med, at og-

faa hans onde Tilbøieligheder stadig udfoldede sig. Til at bringe Kampen i hans Indre til større Klarhed for hans Bevidsthed tjente især Studiet af Ciceros Skrift, Hortensius, der ei er kommen til os. Heri taler Cicero om Filosofien, ikke om det ene eller det andet Partis Skolefilosofi, men om den almindelige, sande Filosofi. Augustin fik en Aelste om Sandheden. Kun Et favnede han i Bogen, nemlig—Kri-
stusnavnet. "Dette Navn", siger han, "havde mit spæde Hjerte ind-
suguet med Modermælken og beholdt fast indpræget, og hvad der var uden dette Navn—var det end nok saa lærd, fjønt eller sandt—kunde aldrig ganske henrive mig". Da han nu engang var opflammet til Forskning efter Sandheden, sølte han sig hendragen til Studiet af den hellige Skrift. Dog denne syntes ham for simpel, for ensfoldig, forlidet ophøiet, naar han sammenlignede den med Ciceros Værdighed. Han kom nemlig med al sin Egenviddoms Fordringer og vilde, at Skriften skulde svare til dem,—ellers vilde han ei anerkjende den for Sandhed. Han vidste ikke, at man maa opgibe sig og Sit og ganske hengive sig til det Guddommelige, naar man vil fatte dette; kun de Idmyge giver Gud Naade.

Men saadan Sandhed, som Augustin dengang søgte, kunde det ei heller feile, at han ogsaa fandt. Verden har altid haft nok af den. Han blev fangen af Manichæerne, "der just vare de rette Fuglesængere for saadanne Fugle, som han var". Denne Sekt lovede "uden nogen afstrækkende Autoritet, ved den blotte Fornuft, at føre Enhver, som vilde

følge dem, til Gud og befri dem fra enhver Vildfarelse". Hvad deres Lære angik, saa søgte de ved fløgtige Følelser at forklare Verdens Tilblivelse, det Ondes Oprindelse, og at levere en ny Fortøsningslære. Den Helliggjørelses- og Salighedsvei, de anviste, var neppe en aandelig, der fordrede Idmygelse og Tro, men en sandseelig, der lod sig nøie med udbortes Døvelser. Kort sagt, de vare den Tids Mormoner; kun at deres Fabler vare uendelig dybere og indholdsrigere, og at Mormonerne lære, at Materien, Kjødet, er det Væsentlige; og at den sandseelige Nydelse er det højeste Gode, medens derimod Manichæerne lærte, at just Materien var det Onde, og at, hvad vi kalde Synd, er Noget, som Sjælen Intet har med at skaffe, men er en fremmed Natur, paa hvilken hele Skylden falder. Sjælen sølte sig derfor ikke ansvarlig for, hvad Legemet forbrød, og det laa endog nær at anse det for noget Fortjenstligt at faa saasnart som muligt opbrugt Legemet ved Usædelighed, forat Sjælen kunde blive frigjort. Ad den modsatte Vei kom de saaledes til det samme Resultat som Mormonerne, at Sandseelighed og Usædelighed ikke medfører Synd og Skyld.

Forat forstaa, hvorledes Augustin kunde lade sig daare af dem, maa vi erindre, at de netop bød frem, hvad han søgte; "deres tredie Ord var: Sandhed og atter Sandhed". De førte altid Guds Navn saavel som Kristi og den Hellig Aands i Munden, og de hjalp ham paa den letteste Maade over den bitre Følelse, han begyndte at nære over sin Salighed ved at lære, at det var ham noget Utilregneligt. Desuden

lovede de at give den dyrebare Forstaelse paa et senere Trin og gjemte vel ogsaa den usædelige Pragis for de Indviede.

Monica sørgede bittert over Sønnens Forbildelse. Dog trøstede en Drøm hende meget. Hun syntes, at hun stod paa en Lineal og græd. En venlig Yngling spurgte hende, hvorover hun sørgede. Da hun svarede, at det var over Sønnen, bad han hende være rolig og se sig om: "hvor du staar, staar ogsaa han". Hun vendte sig og saa Augustin staa paa samme Lineal. Hun fortalte sin Drøm til Augustin, som udthuede den derhen, at hun vilde gaa over til hans Lære, men hun svarede raft: "nei, nei, der blev ikke sagt: hvor han er, er ogsaa du, men: hvor du er, er ogsaa han". Baae Drømmen og især Moderens Landsnærværelse ryfede Augustin.—Ogsaa noget Andet trøstede Monica. Hun vendte sig til en Biskop, der selv havde været Manichæer, med Bøn om, at han skulde tale med Sønnen og gjendrive hans Wildfarelser. Dette afflog han, da han vidste, at Tiden til at belære ham endnu ei var kommen; han maatte først selv have erfaret det Tomme og Wildfarende i den Lære. Da nu Monica trængte ind paa ham, at han dog skulde tale med ham, svarede han halv uvillig: "gaa bort; saasandt du lever er det umulig, at saadanne Laarers Søn kan gaa fortabt". Disse Ord grebe hende, som om det var en Kist fra Himmelen.

Som Manichæer levede Augustin 9 Aar, fra sit 19de til sit 28de. I Begyndelsen opholdt han sig i Togaste, hvor han havde oprettet en

Skole. Allerede her indtraf en Begivenhed, der ryfede ham saare og gjorde hans Tvivl om Manichæismens Sandhed mere levende hos ham. Han havde en Barndomsven, hvem han holdt overmaade meget af, som paa denne Tid blev ham berøvet. Det var gaaet Augustin som saa mange andre ædle, for alt Stort og Skjønt begejstrede Naturer, der endnu ei har fundet noget høiere Maal at leve for, at de oversføre hele sit Hjertes sværmeriske Egen og begejstrede Hengiven paa en sympathiserende Sjæl, hos hvem de da tro at finde al den Fuldkommenhed, som de selv mene at have eller gjerne ville have. Saaledes havde ogsaa Luther sin Alexis, hvis pludselige Død drev ham til Klosteret. Den samme finere Egenskærlighed havde ogsaa knyttet Augustin ligesaa Barndommen af til sin Ven, hvem han ogsaa havde draget med sig over i Manichæismen. Pludselig blev han syg, og da man mistvibede om hans Redning, blev han af sine Slægtninger døbt, uden at han selv vidste deraf. Da han kom til sig selv igjen og var bleven bedre, spottede Augustin over denne Daab, som han hverken havde villet eller sandset, men hans Ven irettesatte ham alvorlig og bød ham afftaa fra saadan Tale, hvis han vilde vedblive at være hans Ven. Kort efter fik han igjen et pludseligt Anfald af Feberen og døde i Augustins Gravværelse som en troende Kristen. I sin rasende Sorg havde Augustin ikke mere No paa sig i Togaste; han drog derfor til Karthago og aabnede en Skole for Veltalenhed. Smidertid bragte denne Hjemføgelse ingen endelig Af-

gjørelse, hvormeget den end forbedte en saadan.

Hans Tro paa Manichæismen begyndte dog at rokke. Han fik flere og flere Evid og Betænkningheder, som han da forebragte for sine Foresatte, "de Udvalgte", men disse kunde ei selv løse dem og henvisste ham altid til en vis Faustus, om hvis Visdom Rhygtet fortalte store Ting. Endelig kom han til Karthago, men Augustin fandt sig hderst stuffet. Faustus var—som de fleste Sektsiftere og Partiledere—en Mand af stor Veltalenhed og en mageløs Tungeferdighed, men dette var ogsaa det Hele. Augustin sammenligner ham med en Mundskjænt, der sætter den Tørstige gylbne, men tomme Bægere for Munden. Au-

gustin vilde have Rede paa den egentlige Betydning af deres lange Fabler, men Faustus maatte tilstaa, at han selv ikke forstod dem. Med Troen paa Faustus saldt nu ogsaa han ikke med den i det Ydre, da han endnu ei havde fundet noget Bedre at slutte sig til.

Paa denne Tid fattede han den Beslutning at drage til Rom. Han var bleven kjed af de Studerendes utugtige Liv i Karthago og troede ogsaa at vinde større Berømmelse og et rigere Erhverv i Verdenshovedstaden. Hans Moder bad ham indtrængende enten at vende tilbage, eller ogsaa tage hende med, men Augustin stufede hende og indstibede sig hemmelig. (Fortsættes.)

Søhøit paa Alperne.

(Efter "Fra Alle Lande".)

Søit oppe paa Fjeldtøppene, som fcedde fra Dalene af aldrig synes at kunne blive betraadte af en menneskelig God, men hvor man til Nød kunde søge Ornenes og Lammegribbens Boliger, der findes kun smaa, runde, lysgrønne Græspletter, der hde Diet en behagelig Afvejling fra den mørke Klippevæg og mildne det kolde og skarpe Indtryk af den stenede Natur—disse Græspletter ere Søbjergenes Enge. At høste Søet her og bringe det ned i Dalene er ikke alene et møisommeligt men endog et meget farefuldt Arbeide; thi den egenlige Plads, hvor Enhver, som

har Mod og Kraft, frit tør samle Sø, ligger i Reglen ovenover Skovregionen paa saa steile Skrænter, at hverken Gjeden eller Faaret, langt mindre det større Kvaeg, kan færdes her. Rigtignok skulde man tro, at disse Egne heroppe, hvor kun Genssen kan finde Fodsætte, og enkelte Vovehalse maa sætte Livet paa Spil for at vinde en tarvelig Daglon, skulde være Alles Fællesgode, men nei! ogsaa her har Menneskets Erobringslyge og Begjærighed søgt at fikre sig Eiendomsretten ved Overenskomst. Hvor Grændsestene, Segn af Træer, dybe Kløfter og

Flodleier ikke længere danne en synlig Grændse, løber dog en Alpelandsbys Markgrændser i ideale Linier over Klippetoppe, Afgrunde, Gletscher og Ørkener, som endnu ingen Menneftesfod har betraadt.

Men indenfor denne Kommune-grændse opstilles igjen en snebrere, som stiller de Alpegresgange, hvor Kvæget kan græsse, fra de farlige, steile Skrænter, hvor intet Kvæg kan færdes, men hvor der voger kraftigt Græs. Der denne Grændse hersker stadig Riv imellem de Rige og de Fattige; thi den rige, pengefulde Bonde, der maaske har en talrig Hjord om Sommeren paa Bjergene, og som med Eftertryk tør hæve sin Røst i Bygdens Forsamlinger, fordi han hører til Landsbyens Pengearistokrati, har ikke den ringeste Lyst til at frasulde det Mindste af, hvad private eller kommunale Rettigheder hjemle ham, og han forlanger derfor efter gammel Skik og Brug Græsmarkerne for sit Kvæg "jaa langt, som man kan drive med Ko og Kalv". Dette maa jo altid blive ubestemt, da Meget beror paa Kvægets Thugde, dets Klatreevne og hvor stor Risiko Bevogteren vil løbe, hvorfor ogsaa den fattige, befiddelesløse Arbejder, som heroppe paa disse Frimarker maa samle Hø til sine Par Gjeder, altid sætter Grændsen nogle hundrede Alen længere nede og derfor ligger i stadig Uenighed med den rige Bonde.

Det er i August og September Maaned, at denre Høhøst foregaar; fra hvert Hus maa kun en Mand møde, og Dagen er i Reglen bestemt enten ved almindelig Lov eller ved Bedtægt. Ved Midnatstid drager han hjemmefra, for allerede ved

Dagens Frembrud at være paa Pladsen; med glad Sind tager han Afsted med Hjemmet og Familien, forsynet med en liden Le, en Bjerghøst, Fodjern med spise Søm i for at kunne staa fast, et Tong eller Klæde for at samle Høet i, og en liden Pose med Levetsmidler. Stundom følger Gjeden ham et Stykke opad Bjerget. Saaledes udruster vandrer han nu om Natten opad; saasnart det dømrer, jodler han, og Skto bringer ham tusindfoldigt Svar fra de hidtil tausse Klipper; men ogsaa menneskelige Ord svarer ham, thi mange Andre ere paa samme Bjerghøst som han og ere ligesaa Nødsjerrige efter at vide, om Nogen er kommen dem i Forfjøbet paa den udvalgte Plads. Ogsaa heroppe fjæmpes der; man maa være parat til Krig, og mangen blodig Kamp har fundet Sted tæt ved Randen af dybe Afgrunde, hvor et eneste Feiltrin fører til Evigheden. Andre Farer træde desuden til: nedfaldende Steene, for ikke at sige Klippestykker, have kostet Mængen Livet; pludseligt Sneveir eller voldsomme Regnstyhl, som ikke ere nogen Sjeldenhed i disse Regioner, selv om Sommeren, bringe Bjerghøstene til hurtigt at svulme op og gjøre Stierne glatte.

Jo varmere og stadigere Veiret er i August og September, desto rigeligere er ogsaa Høhøsten; hver Mand kan da samle omtrent et Centner daglig og tjene derved en 75 Cents. Indtræder derimod stormende Veirigt eller stærke Regnstyhl, kan mange Dages Arbejde tabes i faa Minuter, idet Høet bleser bort over eller styhles ned i Afgrunden; thi Bjerghøet bestaar af fine, tyndstræng-

lede, korte Urter og Græsarter af nydelig Væxt. Det har en usædvanlig stærk Duft, feder Avæget hurtigere og gjør Mælken rigere paa Fløde.

Er nu Høet i Løbet af en Dags Tid blevet tørt, saa skal det efterhaanden samles paa en dybere liggende, lettere tilgængelig Plads, og dette er ingenlunde noget let Arbejde. Er Fjeldvæggen ikke for høi eller for kløftet, saa pakkes eller snøres Høet sammen og kastes ned, men er Hviden saa stor, at Snippet vilde spredes omkring ved Faldet, eller Fjeldvæggen beskædt med Buskvæxter, hvori det vilde blive hængende, saa maa det tages paa Skuldrene og bæres ned ad Stier, som næppe ere saa brede, at den ene Hod kan sættes foran den anden. Her kan Diet svæve frit ud over Bjerg og Eng, hvis Vedkommende ikke er svimmel, men vant til et slikt Prospekt, medens et usikkert Blik i det mørke Dyb kan kaste ham i Dødens Arme. Saadanne Ulykkestilfælde ere dog sjældne, thi Bjergboerne ere fra Barndommen vant til Alpeverdens Storhed og Majestæt og fortrolige med Bjergnaturens Rødsler; de fleste Ulykker ske derved, at Bæreren af Høet med sin Byrde tørrer imod en fremspringende Fjeldrand eller en Busk og derved taber Ligevægten og styrter.

Allerede tidligt tager Faderen sin Søn med paa disse Vandringer; men han maa vænnes dertil; thi hvilken Lod venter ham i Livet? Han maa gribe til Faderens Haandverk, stor andet Valg bydes ham ikke. I Begyndelsen sniger han sig noget beslemt langs Afgrunden, holder sig fast ved Klippevæggen, og

det er med stærk Hjertebanken han lader Blikket nygjerigt fare ud over de underliggende Egne, medens Faderen følger ham med sikre Skridt, maaftte beregnende Indtægten af den Byrde, han bærer paa sine stærke Skuldre.

Dybere nede, hvor Bjerget jevnt udvider sig, ved Foden af de steile Vægge, er der opført smaa simple Trefsure, hvor Høet indsamles og gjemmes, indtil Vinteren laver en Vei for Sluderne, paa hvilke da Høet bringes helt ned i Dalen. Stundom nøies den Fattigere med, idet han stoler paa Lykken og sine Medmenneskers Redelighed, at lægge sit Hø i Lø for Storm og Uveir under en fremragende Klippe, og belæse det Hele med svære Stene; men rigtignok finder han da ofte senere, at Bjergharen, eller et andet hurtigt Vildt, har lettet ham Arbejdet ved den endelige Medfart i højere Grad, end han ønsker.

Naar nu Vinteren har lagt sit hvide Dække overalt, og Sneen har faaet en Skorpe over sig, saa at den kan bære, tager Højbergeren sin Slæde paa Ryggen, vandrer op til sit Magasin, fylder Slæden med Hø, som snøres fast, stiller sig foran Slæden imellem dens høitopløbende Meier og sætter den i Bevægelse, hvorpaa han med Lokomotivets Hurtighed farer ned over Stok og Sten og Afgrunde. Men heller ikke denne sidste Del af Arbejdet er uden store Farer; thi hvor beundringsværdig end den Duellighed er, hoormed han styrer den flereCentner svære Ladning, der rager høit op over ham, hvor nøie han end fjender de Farer, der true ham i de mere eller mindre snefyldte Kløfter, med hvor skarpt

et Blit og jkker en Beregning han end indretter sin Buefart om dem, saa kan dog stundom en Fods Feilregning styrte ham ned i Dybder, hvorfra ingen Tilbagevenden er mulig. En anden Fare truer ham ogsaa fra de forstjellige Temperaturer paa Bjergene; thi om end Snedækket er fast længere nede, raser dog ofte den varme Føhnvind høiere oppe og bevirker Snestred, der kunne begrave baade Mand og Hjortevi. Derfor berede Thyrolerne sig ogsaa, naar de gaa ud til denne Gjerning, paa ethvert Tilfælde, og en fælles Bøn aabner Dagverket; vende de alle friske og vel tilbage, feires den lykkelige Hjemkomst ved et Gilde.

At de utroligste Doveskyffer med disse Slædesarter kunne lykkes, har en Deboer af Kanton Glarus bevist i følgende Tilfælde. Han var oppe ved sit Hømagasin og beredt til at

fare ned, da han opdagede fire Tegn paa forestaaende Lavinestryninger. Han kunde ikke blive, hvor han var, eller følge den sædvanlige Wei ned, der just laa i Lavinens Bane. Lang Tid til Betænkning var der ikke, thi hvert Dieblit forsøgede Faren; han valgte derfor af to Under det mindste, nemlig at sætte Kursen lige ned ad den allernærmeste Wei. Enhver, der kjendte Terrænet, maatte anse Planen for vanvittig, da Weien gaar over trappeformige Affatser og dybe Kløfter; men Lykken var her som altid med den Modige; han anbefalede Gud sin Sjæl, klanrede sig fast til Slæden, men bagpaa, stak Hovedet saa langt ind i Høladningen, som han kunde, og overlod nu Næsten til Forsyæet. Gud holdt sin Haand over ham, og i god Behold kom han fra dette Doveskyffe.

Sahara eller den store Ørken.

(Efter Dr. Hartwig.)

Fra Nilen til Senegal og fra Tripolis's Mure, imod hvilke Sandet vælger, indtil i Nærheden af Timbuktu udstrecker sig den hemmelighedsfulde, strækkelige Ørken, som man især kalder "den store Ørken". Den indtager et næsten tregange saa stort Rum som det nærliggende Middelhav og ligger dels i selve det tropiske Belte, dels i Nærheden af dette, men den har ubestemte Grændser, og dens Indre er ubekjendt;

thi fra Bjergene, som mod Nord adstille den fra de frugtbare til Kultur skiffede Kystrøg, gaar den med røragtig, bleggrønt Alfagras og hist og her med graa Malurt og Rosmarinbuske eller enkelte mørkbladede Pistazier bevogede Steppe kun efterhaanden over til den plantetomme Ørken, og hvem er istand til mod Ghd at drage en Linie mellem det tørre Sahara og de velbandede Negerlande? Ingen europæisk Rei-

sende har nogenstinde fulgt Orkenens Midlinje fra Ost til Vest, ligesom den ogsaa kun bliver gjenemstaaren af Karabaner ad saa Veie, som benyttes enten for Handelstrafikens Skyld eller paa Grund af religiøs Færet, og som i Aarhundreder have været usforanderlige.

Fra Tasilet til Timbuktu eller fra Mozuk til Bornu gaar det lange Tog for at ombytte Rattun, Silke, Sennvarer, Glasperler og andre af den nordlige Kunstsids Produkter med Elfenben, Guldstøv, Kameler, Slaver, Strudsffjedre, garvede Drebuder, og hvad det rige Sudan ellers frembringer, og hvert Aar udgæder en Flod af Pilgrimme sig mod Ost fra Tonats Daser (sydfor Algirien), som voger i Antal paa Reisen og endelig gennem Landet Fezzan over Augila og den paa Dadler rige Dase Sivah naar Kosseir ved det røde Hav, hvor Skibe vente paa dem for at føre dem til Djidda ved Kysten paa den anden Side i Nærheden af det hellige Mekka.

Man antager i Almindelighed, at Sahara strækker sig mod Syd til den 16de Breddegrad og mod Nord til den 29de, men ligesom den paa mange Steder overskrider disse Grændser, rage paa andre Steder frugtbare Lande langt ind i dens Skjød som store Halvøer eller Fjergje.

Man vil tage meget feil, hvis man tror, at den bestaar af en ensformig Sandflade. Den er tværtimod gjenemstaaret af talrige Bjerge eller Høveddrag, der ere ligesaa vilde og nøgne som Sletterne. Men ogsaa de sidste ere i Besiddelse af en forskjellig Karakter. Den haarde Fjergje er ofte, navnlig i de no-

get høiere liggende Egne, paa uhyre Strækninger bedækket med Klippeblokke eller smaa Kullesten, som for Vandrerer ere ikke mindre trættende end det løse Flyvesand, der især mod Vest bedækker den største Del af Sahara sandsynligvis som en Følge af den fremherskende Østvind.

Man finder ogsaa ofte Sletterne spaltede af Kløfter eller udhulede som et Bækken. I disse Kløfter danner Regnen lidt Bække, der atter hurtigt flyde bort, idet de, naar de naa Lavningerne, snart opsluges af det tørstige Sand eller udtørres af den glødende Sol. Disse hurtigtforjængelige Floders Veie kaldes Oouad eller ouady, men deres pludselige Tilshykomst og hurtige Tilvæxt frembringer ikke sjelden stor Skade. Dette er især Tilfældet ved Nordranden af Orkenen. I Beni-Mzab's Dase blive Ryttere derfor hurtigt sendte til Bjergene, naar Atlas er bedækket af sorte Skyer; de fordele sig undervejs og forkynde ved Flintestud, som rulle telegrafisk fra en Post til en anden, de rasende Vandets Nærmelse. Indvaanerne ile da strax til sine Haver for at bringe sine Redstaber i Sikkerhed. Snart høres en dump Brusen, Jordbunden er inden kort Tid overspømmet, og de smaa Stæder i Daserne synes pludselig ved et Trykkeslag hedsatte ved Kysten af en Sø, fra hvilken Palmernes grønne Toppe dukke frem ligesom Øer. Det sjeldne Skuespil forsvinder imidlertid atter saa hurtigt som en Drøm.

Saharas lavere liggende Bækkener have ofte en betydelig Udstrækning og indeholde undertiden værdifulde Salthag. Paa de Stæder, hvor naturlige Kilder, der ikke udtørres, ud-

springe fra Jorden, eller hvor det har været muligt at opsamle Vandforraad i kunstige Brønde, grønnes de venlige, paa Dadler rige Daser ofte i en Afstand af flere Dagsrejser fra hverandre. Man kan sammenligne dem med de Dgrupper, som oplive Sydhavets vidtudstrakte Flader, men de ere imidlertid ikke som hine ophøiede over den tilgrændsende Flade, men de ere lave Steder, hvor Dyr og Planter finde en forfriskende Fugtighed og en ikke mindre nødvendig Beskyttelse mod Ørkenens Storme. Disse Daser beboes af fastboende Berberstammer, som for Størstedelen leve af Udbyttet af de talrige Daddeltreer, der fortrinsovis tribes her, medens de nomadiserende Tuarkys og Libbos med sine Kameler og Faar drage igjennem de vidtudstrakte Flader for at søge de magre Græsgange og det tornede Krat. Endstjønt de gjensidigt foragte hinanden, forbinde fælles Interesser Ørkenens Vandrere og de fastboende Landmænd. Sine maa stedse skifte Opholdssted og ere derfor nødte til at oplægge alle de Eiendele, som de ikke kunne føre omkring med sig, hos Dagens Beboere, og de eie endog ofte et lidet Stykke Jord, hvis Dyrkning de betro disse, som paa deres Side, saasnart de havde sparet Noget sammen, kjøbe et Faar eller en Gjed, hvis Pleie de overlade til Nomaderne.

Derimod hersker der et usorsonligt Had mellem de forskjellige Nomadestammer indbyrdes, da ingen mæglende Egennytte her mildner de naturlige Antipathier, og de overfalde paa sine Hovertog ikke blot de rigt belæsedede Karavaner men ogsaa den affidesliggende Dase, som staar i

Forbindelse med de fiendtlige Nomader.

De uhyre Strækninger af ufrugtbart Sand, hvor end ikke den mindste Plante tribes, danne den fuldkomneste Mod sætning til Ørkenens grønne Der. Da Planteværten er aldeles uddød, ophører her ogsaa det dyriske Liv, og den Rejsende kan fortsætte sin Vej i hele Dage uden at se et eneste firføddet Dyr, en eneste Fugl eller et eneste Insekt. Ikke en Bevægelse eller en Lyd forstyrrer denne evige Ro, denne uafbrudte Stilhed, som kun paa en frygtelig Maade bliver afbrudt af den glødende Chamsin.

Den hidtil klare Himmel overtrækkes pludselig af hvide Striber som Traadene i et uhyre Edderkoppebæb. Vinden hæver sig, dog i Begyndelsen kun i Pauser, med hurtigt forbigaaende Stød, ligesom en Febersyggs pustende Mande. Efterhaanden aftage Pauserne; Windpustene følge hyppigere efter hverandre, og endstjønt Solen ikke mere formaar at gjennemtrænge det tætte Laagesløv, og Vandrerenes Skygge neppe endnu aftegner sig paa det ensformige Sand, forekommer det ham dog, som om dens Straaler umiddelbart fød hans Hoved paa Grund af den frygteligt kvælende Hede. Den rødbrune Himmel antager efterhaanden en blyfort Farve, Vinden bliver stadig og blæser mod Karavanen som Heden fra Mundingen af en Duv. Fra alle Sider synes at straaale Hede, fra Atmosfæren, fra Himmelen og fra Jorden. Lastdyrene lide næsten mere af den under deres Hoved opstigende Varme end af Vinden. Endelig blive Hestene staaende stille med hængende

Goved og Niggen vendt mod den hvirvlende Sandstorm.

Kamelerne leire sig tæt samlede ved Siden af hverandre, idet de lægge sig fladt paa Bugen med Halsen udstrakt langt hen over Jorden. Naar Natten indtræder, bliver Mørket fuldkomment; intet Lys, ingen Ild brænder i Teltene, der kun med Møie modstaa Vindstødene. Enhver bliver rolig, men Ingen sover; af og til lyder en Chafals eller en Ghænes Hyl gennem den oprørte Atmosfæres Bruslen.

Man fortæller, at hele Karavaner ere blevne bedækkede med Sand af Simumen eller Chamsinen, men Rejsende antage dette for overdrevent. Den vedholdende hede Søndenvind har imidlertid dog røvet mangen en stakkels Slaves Liv. Han maa gaa tilføds ved Siden af Kamelerne, bliver pryglet, faar en slet Føde og kan kun sjelden faa Lov til at lædse sin smægtende Gane i slet, saltholdigt Vand, han synker da tilsidst ned ramt af Svimmel eller Slagflod, eller ogsaa er han ikke istand til at slæbe de trætte Lemmer længere fremad. Karavanen gaar da følesløst forbi den Døende, thi enhver tænker kun paa sig selv, og han var jo kun en Slave, en Ting, en Vare! Den tørre Luft forvandler ham i kort Tid til en naturlig Mumie—Ben overtrukne med en tyk, lederagtig Hud,—som grinende spotter Orkenen, der nu ingen Støde kan tilføie ham mere. Ofte bliver han ogsaa holdt med Selvfab af Ravnene, der høitstrigende flyve rundt om ham, og endnu førend hans Død hadde Vinene ud paa den Almægtige. Disse Luftforsarer ledsa-

ge Karavanen ligesom Haisiffene Skibet, idet de gjøre Regning paa en Tribut for Reisen.

Langt ud over Orkenens Grændser mod Syd og Nord, Ost og Vest udbreder sig Saharas brændende Aande, thi den er stor, og alt Stort virker langt bort. Over Italien blæser den som den Vanden og Legemet slappende Sirocco og som Føhn farer den over Alperne, hvor den i de høitliggende Dale bringer Sneen til at smelte hurtigt og frembringer farlige Oversvømmelser. Orkenens ophvirvlede Støv falder ofte ned paa Dækket af de Skibe, som fjernt fra Afrikas Kyst gjennemløie det atlantiske Ocean, og flyver i Skyer hen over det røde Hav som en nubist Gilfen til det naturbeslægtede Arabien.

Den Rejsende Russegger fortæller om en frygtelig Chamsinstorm, som han oplevede ved Scheibun. Kløkken tre om Eftermiddagen opsteg Uveirskyer, som hurtigt rykkede fremad, og hvis Farve stedse blev intensiveret: et mørkt, men dog brændende, livligt Brunrødt, hvilket gik over til en mørk sort og graa Farve, med hvidgraa Røgskyer i Midten. Nu lød en tordnende Bruslen; nogle Skyer trak ligesam Krudtdamp over Floden, og det saa ud, som om et London stod i Flamme under en Støi, som om man bestandig fyrede med Kanoner fra Flammehavet. Menscheral med sine Palmer og Mimoser og Kjempefloden i Forgrunden afgav et ubefriabeligt Villed. Man har vistnok aldrig seet en livligere grøn Farve paa en saa ildrød og sort Baggrund. Pludselig blev det saa mørkt, at man i nogle Diebliffe netpe kunde se at

læse, og den hele Egn oplystes da af en besynderlig, gulagtig rød, uhyggelig Dæmring. Stormen brød nu frem, Jorden og Lynild søgte at indhente hinanden, Træerne knagede og bragede ved Siden af de Rejsende, Floden opfastede vilde Bølger som et stort Hav, der blev pidsket af Stormen. Luften var saa fuld af Sand og Støv, at man var nærved at kvæles og havde en Varmegrad af 30 Gr. R. Da Stormen var allerhaardest, maatte Russegger sætte sig ned tæt indhyllet i sin Kappe med ængstelig stønnende Bryst og Hovedet saa omhvirvlet, at Syn og Hørelse næsten betoges ham. Det uendeligt storartede Fænomen sluttede med et forfærdeligt Skjbrud, der begyndte med, at det i Ordets bogstavelige Forstand regnede Sole.

Ligesom Hvirvelvinden frembringer Skjpmper paa Oceanet, som ere frygtelige for de Søfarende, der se den voldsomme Hvirvel bruse frem imod sig, saaledes hævede sig Sandpumpermidt i Orkenia, der true med at kvæle alt Levende, som kommer iveien for dem, med deres Støv. "Himod Middag", siger Bruce (Travels in Abyssinia), "medens vi med stor Genrykkelse betragtede Chigges taffede Høider, som vi stedse nærmede os mere og mere, og hvor det fortræffelige Vand ventede os, raabte Idrio, vor Fører, pludseligt med høi Stemme: "Rast Eder ned paa Eders Ansigter, thi Simoomen kommer". Jeg saa da mod Sydøst en Taage rykke fremad, medens Luften blev saa rød som Purpuret i en Regnbue, men ikke saa mættet og tæt. Den var neppe 20 Alen bred og hævede sig omtrent 12 Fod op over Jorden. Den kom saa hurtig

op imod os, at jeg neppe havde Tid til at kaste mig fladt ned paa Jorden med Hovedet nedad, førend jeg allerede følte Luftstrømmens Hede. Vi laa alle udstrakte som Døde, indtil Idrio sagde os, at Meteoret var forbi. Den Purpurfky, som jeg havde seet, var trukken aldeles forbi, men den lette Wind, som fulgte efter den, var endnu saa hed, at jeg var nærved at kvæles. Jeg sølte tydeligt i mit Bryst, at jeg havde indaanded noget deraf, og jeg blev hellerikke fri for de efterfølgende asthmatiske Besværligheder, førend jeg to Uger senere brugte Badene i Poretta i Italien". Støvhvirvelens største Heflighed synes saaledes i dette Tilfælde at have været forbi næsten øjeblikkeligt, men den hede Wind vedvarede endnu i sex Timer med efterhaanden aftagende Styrke og brapte hele Selskabet i den hyderste Afstrættelse og Modløshed, saaledes som man bemærker det ved Sirotkoen, men i en meget ringere Grad.

Da Plantevæxten i Sahara er saa hyderst tarvelig, kan man ikke undre sig over, at Dyreriget er næsten ligesaa fattigt repræsenteret. Løven, som vore Digttere kalde "Orkenens Konge", lader sig kun se ved dens Mand, og spørger man Nomaderne i det Indre, om der findes Løver, svare de gravitetisk, at Løverne maafe i Europa nære sig af Urter og drikke Luft, men at de i Afrika ikke kunne egistere uden levende Kjød og rindende Vand, og at de derfor fky de egentlige Sandørkener. De forlade i Virkeligheden aldrig de skovbevogede Hjerger for at begive sig langt ind i de tørre Sletter, hvor Snoge og Skorpioner

ere de eneste skadelige Dyr, som man træffer paa. De Første have to smaa Horn paa Hovedet, og deres Vid er dræbende. Derfom en Karavane ser en af dem, idet den drager ind i Ørkenen, dræber den ikke Dyret; thi det er et godt Varsel at lade det Onde blive bagved sig, men undervejs dræbes de, hvor de træffes. Ved Manden af Ørkenen i de med Tornkrat bevogede Egne opholde sig Gærer og Kaniner, Høener og Chakaler og desuden Gulepindsvin. Man ser ofte meget betraadte Spor og hist og her enkelte Pigger, der føre til de Guler, som de Sidste udgrave sig i Sandet. Man udvider nu Abningen med sin Dolk eller Klinge, indtil en dump, længe vedvarende Knurren og den eiendommelige Støi, som Dyret foraarfager ved at reise sine Pigger, formane til Forsigtighed. Pludselig brøder det frem under det nedstyrrende Sand for hurtigt at kaste sig ind i Krattet, men det nedlægges da ved et velrettet Dolkstød. Nu gjøres der Ild paa, man begraver det under den hede Aske omtrent paa den Maade, som Beboerne af Sydhavsøerne tilberede en Ret af en Hund, og Piggene løsne sig da let fra det stegte, fortræffeligt smagende Kjød.

Dyrene ind i den egenlige Ørken vover sig kun den rødfodede Struds, der, som man paaftaar, kun drikker hver femte Dag, naar Vandet er tilstede, men som ellers ogsaa kan tørste meget længere, samt den klareøiede Gazelle, som endog en Bindspiller har Møie med at indhente. Sagten paa dette Dyr er en Indlingsbeskæftigelse for Beboerne af Sahara, thi Strudsfangten er kun

indbringende, men Gazellejagten adspredende. Naar man ser en Flok langt borte, søger man først at nærme sig saa forsigtigt som muligt og slipper Hundene løs omtrent i en Fjerdingssvei Afstand; disse skide nu bort saa hurtigt som Lynild og blive ansporede til en rask Forsølgelse ved høie Tilraab. De naa dog ofte først Flokken efter en lang Forsølgelse, og nu vinder Skuespillet en dramatisk spændende Interesse. Den bedste Hund vælger sig det bedste Dyr til sit Bytte, og der udspinder sig en Kamp mellem Hurtighed og List. Gazellen vender sig til højre og venstre, springer frem og tilbage, ja ofte endog ovenover Hunden, men alle disse Spring paa Kreds og Dørs redde den ikke, thi Fienden trænger fyrig og utrættelig løs paa den. I det Dieblif, da hin naar den, udsætter den et klagende Angststyg, som er dens Dødsfang, men tillige Hundens Triumfraab, thi denne knækker med et eneste Vid Halsbivlerne paa den.

Bekour el ouhach, en Antilope, bliver ligeledes jaget i det Indre af Sahara. Dens Kjød ligner i Smag Naadhyrets.

I Ørkenens Sand lever et stort Firben (maaske Monitor pulcher), der skal være en saadan Fiende af Vand, at en eneste Draabe efter Arabernes Udsagn er tilstrækkelig til at dræbe det. Det er bedækket med et graat Skjælpantser, bliver undertiden 20 Tommer langt og har en 4 Tommer bred Hale med fremstaaende Ringe. Dets Bevægelser ere langsomme, en Omstændighed, som kommer den hungrige Reisende tilgode; dets Kjød ligner i Smag Gjedekjød.

En meget mager Ræt tillaves af den saakaldte Belgague, et lidet Firkantet med hvid, glat Hud og overordentlig korte Ben. Dens Bevægelser ere saa hurtige, at den svømmer paa Sandet som en Fisk i Vandet, og naar man mener at have fanget den, forsvinder den pludselig under dette. Dens Spor ere imidlertid blevne tilbage, og ledet af disse henter man den let frem af Gullet. Trods det ringe Udbytte har man dog gjerne den Uleilighed at fange den, naar man mangler Proviant. Ogsaa de Græshoppebærme, der som allerede omtalt ere en Skæf for Landmanden, hilses med Glæde af Nomaderne i Ørkenen, thi baade Mennesker og Kameler nyde dem med Velbehag.

Dyrelivet i Sahara retter sig forøvrigt efter Aarstiderne. Om Vinteren og Foraaret, da hyppige Regnskyl fugte dens nordlige Del, og forsyne mange Egne, som Sommerheden fuldstændigt udtørre, med det nødvendige Drikkevand og tilstrækkelig Græsning for Kvæget, drage Nomadestammerne med sine Kameler, Heste, Faar og Gjeder dybere ind i Ørkenen, medens de, naar Solen tiltager i Kraft, atter nærme sig Grændselandene. I den koldere Aarstid streife ogsaa Wildnisjets Dyr,

Løven og Pantheren, Gazellen og Antilopen, tilligemed mange Fugle — Heirer, Sneyper, Stære, Svaler, — længere ned mod Syd, hvor de da, enhver efter sin Art, finde den Næring paa Sletterne, som den senere indtrædende Tørke negter dem. Strudsen, der om Sommeren lader sig se længere mod Nord, nærmer sig da ligeledes Ækvator, thi hede, sandige Sletter ere dens egenlige Paradis.

I den sydlige Del af Sahara bevirker den tropiske Regn, hvis Grændse rykker op til 19 Gr. N. Br. og i nogle Egne endnu høiere, lignende periodiske Forandringer i Ørkenens Karakter. Under dens Indflydelse begynde Sandfladerne at bedækkes ikke blot i enkelte Lavninger og Waddis, men mere almindeligt over det Hele med grønne Busse, Træer og Græsarter, og Ørkenen fortrænges efterhaanden. I den tørre Aarstid forsvinder derimod efterhaanden det grønne Teppe, og de forvandles til tørre Stubmarker, som tildels ere bedækkede med Mimosaslove af uhyre Udstrækning. Denne velgjørende Vexel finder dog ikke Sted hvert Aar, thi ofte udebliver den tropiske Regn næsten ganske ved den nordlige Grændse og bebrager saaledes den tørstige Ørkens Gaab.

Iglerne.

Iglerne ere i det Hele taget mærkelige Dyr; men vi skulle ikke her give nogen Beskrivelse af deres Naturhistorie og Anvendelse i Medicinen;

der er andre Punkter i deres Historie, som kun ere lidet kjendte, og dem skulle vi her omtale.

Den første Mærkelighed er den

Maade, hvorpaa man fanger dem. Dersom man kan stole paa Beskrivelserne af Iglefangsten ved Brienne, saa er Iglefangerens Lod alt Andet end misundelsesværdig. Egne omkring La Brienne er meget trist og kjedelig, og Folkenes Udseende er usælt og sygeligt — hvilket er let at forklare. Naar man spadserer der i Egne, møder man jævnlig en bleg, udtæret Skikkelse med en ulden Hue paa Hovedet og bare Arme og Ben; den gaar langs Bredderne af et Morads, paa de Steder, der nylig have staaet under Vand, men helst der, hvor Plantedækket har beskyttet Jordbunden mod en altsfor stærk Udtørring. Denne Mand, med de gustne Læber og dybtliggende Dine, er Iglefangeren; at dømme efter hans underlige Udseende, skulde man antage ham for en Syg, der havde forladt sin Seng i et Anfald af Wanvid; thi man ser ham hvert Dieblis løfte sine Ben op og undersøge dem omhyggeligt, først det ene og saa det andet. Idet han langsomt gaar hen over det halvtørre, slimede Dynd, fæste Iglerne sig til hans Ben, han føler deres Nærværelse ved Biddet og plukker dem af en for en. Undertiden fanger han ogsaa Iglere, der krybe omkring i Mudderet eller hænge ved Rødderne af Siv eller Rør, eller ligge skjulte under Stene bevogede med grønt og klæbrigt Møs, og han holder et skarpt Die med saadanne Steder. Undertiden har Fangeren et Slags Spyd eller Garpun, hvormed han anbringer Stykker halvraadt Kjød paa saadanne Steder, hvor han kan vente at finde Iglere; de suges sig fast til denne Løffemad og befinde sig snart efter i den Sæk, Fangeren bærer

paa Ryggen, og som ofte i Løbet af tre, fire Timer fyldes med et helt Gros Iglere.

Saaledes bærer man sig ad om Foraaret; men om Sommeren er Fangsten endnu ubehageligere. Paa denne Aarstid søge Iglerne ud i det dybe Vand, og Fangeren maa følge dem. Dykkerdragt eller vandtætte Klæder lade sig ikke anvende her; Manden klæder sig af og vader ud i Sumpen, forat give de kostbare Iglere Leilighed til at bide sig fast til hans Krop eller Ben, eller om muligt fange dem, idet de svømme forbi; undertiden sidder han og gaa paa en skrøbelig Flaade og spejder efter de Iglere, der gaa i Vandskorpen eller sætte sig paa hans Flaade.

Disse stakkels Iglefangeres friste et sørgeligt Liv. De opholde sig hele Dagen i Vandet, indaande Taage og de forpustede Dunster fra Moradsset, hvortil de altid lide af Koldfeber, Forkjølelse eller Gigt, og Mangel paa Tilflugt til Spiritus; Drikke for at modarbejde Indflydelsen af de giftige Dunster. Desuagtet drives Iglefiskeriet ivrigt, som saa mange andre væmmelige Haandteringer, fordi det er indbringende. Til visse Tider rejse Handlende omkring og opkjøbe Udbyttet af Fangsten. De kjøbe Iglerne, ganske som de ere, store og smaa, grønne og sorte, imellem hverandre, og føre dem med sig i en fugtig Sæk, som de binde bag paa Sæden; senere sorteres de efter Størrelse og Kvalitet, inden de komme paa Markedet.

En anden Mærkelighed er Iglefedningen. En Englænder, som besøgte Smyrna for nogle Aar siden, giver en Beskrivelse af et stort Iglefederi en Milsvei udenfor Byen

Iglerne komme fra Sumpene i det indre Lilleasien, hvor de fanges ganske paa samme Maade som ved Brienne, og sælges efter Bægt til Federiet. Her sorteres de efter Størrelse, og man giver dem allerførst et kraftigt Maaltid ved at ryste dem ud i en Tønde med Ogeblod. Derpaa veies de og sættes ud i Damme, hvoraf hver er indrettet til en bestemt Størrelse eller Bægt. Etablissemæntet er anlagt tæt ved en Na; da denne imidlertid udtrøres i den varme Aarstid, er der udgravet en dyb Vandbeholder, som kaldes forsyne Dammene, af hvilke der findes tyve, hver tredjundstyve Fod lang og femogtyve Fod bred. Heraf kan man indse, at denne Anstalt ikke hører til de allerubethdeligste. Dammene maa anlægges med stor Omhu; thi skjønt de maa være mudrede og slimede og ligne et lidet Morads, maa Bunden dog ikke være saa blød, at Iglerne kunne arbejde sig derigennem. Forat beskytte Vandet mod Sommerens Hede plantes høie Rør saavel som en særegen Art Galvgræs. Over Dammene er der slaaet Træbroer forat lette Opshænet og gjøre det muligt at rense og udbedre Bunden. Fedetiden varer fra femten til tredive Dage, alt efter Aarstiden. Optagningen sker paa en meget fornuftigere Maade end den første Fangst. Man har flade Brædder, paa hvis underste Side der er slaaet Klæde; disse slaaes voldsomt ned mod Vandets Overflade, Iglerne svømme da op for at se, hvad der er paafærde; de fæste sig til Klædet, tages op og børskes af i et Zink-Dørslag eller en Sil. Naar de nu veies, finder man tidt, at de ere tre Gange saa tunge, som da de bleve satte ud i Dammen.

Den Maade, hvorpaa Iglerne forsendes, er næsten ligesaa besynderlig som Fedningen. Forat Iglerne kunne taale sin ofte mange hundrede Mil lange Reise, maa der sørges for, at de have den fornødne Fugtighed, og tillige for at Vandet ikke bliver fordærvet; begge Betingelser ere nødvendige, for at Iglen kan leve. I Smyrna bruger man derfor at male Ler, indtil det er saa fint som Mel eller Tandpulver; det blandes derpaa med Vand, og Massen æltes omhyggeligt, indtil den er aldeles ensartet; ethvert nok saa lidet Rum, fyldt med Vand, maa undgaaes. Deigen lægges i Tønder, Iglerne rystes ovenpaa (omtrent tre tusinde i hver Tønde) og blandes eller æltes omhyggeligt ind i Massen. Tønden slaaes nu til med en Bund, der har et Hul i Midten, bedækket med en gjennemboret Blisplade. Saaledes indpakkede, kunne Iglerne taale den længste Reise; men det er kun fra Smyrna, at de forsendes paa denne Maade.

Den sidste, og maaste største Mærkelighed er Iglernes Anvendelse som Veirpropheter. At de ere meget sjældne for Veirrigets Forandringer, har man længe vidst; den engelske Digter Cowper og Jenner, Vaccinationens berømte Opfinder, tale saaledes derom paa flere Steder; men det er først i den senere Tid, at der er blevet anstillet bestemte Forsøg. En fransk Præst, har for nogle Aar siden givet en Beretning om en Igle, han brugte som Barometer. Han fandt, at Iglen hver Morgen indtog en Stilling, der stod i et bestemt Forhold til Veirets Bestaaffenhed, og efter langvarige og omhyggelige Sægttagelser var han istand til at op-

stille visse Regler for dette Forhold. Naar Veiret blev smukt og stadigt, blev Iglen liggende paa Bunden af Glasfset uden den mindste Bevægelse; vilde der komme Regn, steg den op til Vandets Overflade og blev der, indtil Veiret atter blev smukt; før stormfuldt og uroligt Veir bevægede Iglen sig i Vandet med usædvanlig Livlighed og blev ikke rolig, førend det begyndte at blæse; naar der var Torden og Lynild i Luften, krøb den op af Vandet og bevægede sig uroligt frem og tilbage; naar der var Frost ivente, blev Iglen liggende paa Bunden af Glasfset; i Sne eller Regnveir fæstede den sig derimod til Halsen af Glasfset og holdt sig fuldkommen rolig. Disse Regler ere saa tydelige, at Enhver kan prøve deres Paalidelighed, hvis han har Lyst dertil. Denne Theori er imidlertid ikke bleven uimodsiget. En fransk Læge, Bornere, satte tre Iglere i et Glas paa en bestemt Dag. Han fandt da, at de vare meget langtfra at stemme overens i deres Forudsigelser; thi den ene steg op til Glasfsets Hals og blev siddende der; den anden svømmede omkring i Vandet, medens den tredie blev liggende udsfrakt paa Bunden af Glasfset. Den berømte Genfer-Naturforsker, Bonnet, var af den Mening, at hvad enten nu Iglerne kunne bruges som Barometre eller ikke, saa ere de meget sølsomme Thermometre; thi saasnart han satte Fingeren udenpaa Flasken paa det Sted, hvor Iglen var fæstet indenfor, flyttede den sig, rimeligvis paa Grund af Temperaturens Forhøielse. Det er dog ligesaa rimeligt, at Frygtfomhed (hvis en Igle kan siges at være frygtfom)

har haft ligesaameget at gjøre dermed som Temperaturen.

Dette Barometerspørgsmaal er paany kaldet tillive. Mr. Uttree, forhen Overchirurg ved et af de store Hospitaller i London, har i en Afhandling i et medicinsk Tidsskrift paa det bestemteste bekræftet Iglens prophetiske Gave, og meddelte følgende Regler som Resultatet af hans Forhandlinger. Naar Veiret bliver smukt, ligger Iglen ubevægelig paa Bunden af Glasfset, rullet sammen i en Spiral. Dersom der falder Regn enten før eller efter Middag, ser man Iglen krybe op til det Øverste af sin Bolig, og den bliver der, indtil Veiret er stadigt. Kommer der Blæst, bevæger den sig idelig i Vandet og fæster sig sjældent, før det begynder at blæse stærkt. Dersom der er stærke Torden- eller Regnbygger ivente, holder Iglen sig ude af Vandet i flere Dage iforveien og viser Tegns paa stærk Uro ved krampagtige Bevægelser og Sammentrækninger. Naar det fryser, ligger Iglen paa Bunden ligesom i klart Sommerveir, medens den i Sneveir, ligesom i Regnveir, opholder sig i Halsen af Glasfset. Disse Regler stemme næsten ganske overens med dem, der ere opstillede af den franske Præst og gjøre derfor saa meget mere Krav paa Opmærksomhed. Mr. Uttree havde sin Igle i en almindelig fire Lods Medicinflaske, hvoraf de tre Fjerdedele vare fyldte med Vand, og Flasken var tilbunden med en Linnedflud. Vandet fornyedes engang om Ugen om Sommeren og engang hver fjortende Dag om Vinteren.

Ingen synes dog at have saa stor

Tro paa Iglens Spaadoms-gave som en Dr. Merryweather. Han gaar ud fra, at det er vist, at Iglen før stormfuldt og uroligt Veir gaar op til Toppen af Glasfen, og det kommer nu an paa at kunne holde behørig Kontrol med dens Bevægelser. Det Apparat, han har konstrueret, Storm-Forudsigeren, er tegledannet og af betydelig Størrelse, over halvanden Alen i Gjennemsnit og lige-
 saa høit. Der er tolv Igler i tolv

Glasfen, stillede i en Cirkel; i Halsen af Glasferne er indstruet smaa Metaltårer, inden i hvilke der er et lidet Fiskeben, ligesom en Musfælde, som staar i Forbindelse med en Kloffe og et Visearrnat. Naar Iglerne krybe gennem Nøret ringer Klokken, og Viserverket viser dens Bevægelse. Dr. Merryweather forstirer, at hans Igler aldes sikkert kunne forudsige, om der nærmer sig et Uveir eller ikke.

Islands Bebyggelse.

Vil man gaa henved et Aartusinde tilbage i Tiden og kaste et Blik paa de tre nordiste Rigers Forsatning, saaledes som den var dengang, vil man strag se, at den i mangfoldige Retninger var grundforskjellig fra Landenes nuværende gjensidige Stilling: Danmark blev først imod Slutningen af det niende Aarhundrede et samlet Rige under en Fyrste, medens det forhen bestod af en Mængde Smaastater; omtrent paa samme Tid foregik netop den samme Omvæltning i Norge, og først langt senere kom det i Sverige til en fuldkommen stadig og rolig Forening imellem de to store Stammer, Gotterne og Svearne, der fra ældgamle Dage havde hersket i Landet, saa at alle svenske Lande adløde en og samme Fyrste. Vi skulle ikke her give en Udsigt over de Begivenheder, der førte til at sammenknytte de tre Riger under et Scepter, vi ville heller ikke søge at vise, hvad

det var, der huggede denne Forbindelse over, men vi ville drage langt op imod Norden til en Tid, der endstjønt den er større end mange andre europæiske Lande, dog aldrig har spillet nogen indgribende Rolle i Europas Historie, men dog har kravet paa enhver Nordboes Opmærksomhed.

Samtidig med Kong Gorm den Gamle i Danmark nærede den norske Drot Harald Haarfager, der uledte sin Tid fra de gamle Upsaladrotter af Inglingstammen, høie Planer om engang at blive Herfer over hele Norge, og i Løbet af ti Aar lykkedes det ham ogsaa virkelig at undertvinge hele Strækningen fra Finmarken til Lindesnæs og Viken. Den nye Enevoldsherre bemægtigede sig al Odal, endog Sverne og Skovene, han gjorde de frie Bønder til sine Undergivne, han indsatte Jarler, der skulde indkræve Skatterne og have et vaagent Die

med de mægtigste Mænd rundt om i Landet, og saaledes opnaaede han vel ogsaa, at mange af de forhenværende Fylkekonger, Høvdinge og Stormænd underkastede sig og fandt sig i at være hans Jarler og Lehnsmænd. Men for mangen fri og rig Nordmand var dette Forhold utaaleligt: hellere søge sig et nyt Hjem langtfra sine Forfædres Bolig end at hvide sig for Erobreren; hellere som saa mangen anden kjæf Nordbo hjemsøge Sydens yppige Lande med Krigens Rædsler end at skulle give Afkald paa det gamle frie Liv, og Kjerlighed til den nedarbejdede selvrædige Uafhængighed blev for de Fleste den mægtigste Spore til Udvandringen. Nogle drog og ogsaa bort blot af Lyst til at rejse og se sig om i Verden, Andre fordi de havde begaaet Drab i Selligdom og derfor vare fredløse, for atter Andre var den eneste Bevæggrund Hengivenhed for deres Frænder, som allerede vare dragne bort. En af Sagaerne fortæller os endog, hvorledes Kjerlighed havde sin Del i Udvandringen: da Thorgrim Prudes Trolovede, den deilige Døf, der paa Grund af sin Skjønhed kaldtes Straalen, skulde holde Bryllup med en Anden, gif han ind i Brudehalen, sluffede Lyfene, og under den almindelige Forvirring bortførte han sin Elskede og bragte hende i Sikkerhed ombord paa et Skib, der snart førte dem bort fra Norge.

Svorken skulde disse Forjagne nu drage? Skulde de vælge et sydligere Land, eller skulde de stræbe endnu høiere imod Nord? Først tyede de til Færøerne, Orknøerne og de andre Der i Vesterhavet, hvorfra de

om Sommeren plyndrede og røvede paa Norges Kyster, men som oftest endte de med at tage fast Bopæl paa Island, hvor de baade kunde faa Jord og Frihed. Det var som sagt i Slutningen af det niende Aarhundrede, at disse norste Nybyggere kom til Island, men det var ikke de eneste Mennesker, der kom til Den, thi allerede tidligere havde ikke saa Kristne fra Irland og Skotland fundet Veien derhen, og senere nedsatte baade enkelte Danske og Svenske sig her. Men Hovedstammen af Befolkningen blev dog formuende norste Høvdinge og Familieoverhoveder, der udrustede Skibe og med deres Slegt, Venner, Trælle og Gods seilede til det fjerne, saa godt som ubeboede Land, hvor de kun behøvede at tage en vis Jordstrækning i Besiddelse, opføre Huse og opdyrke Landet for at blive frie og uafhængige Jordrotter.

For tusinde Aar siden var Islands naturlige Bestaaffenhed anderledes og noget bedre end den nu er; thi tager man Hensyn til Dens nuværende Bestaaffenhed, den kolde og barske Himmel, hvorunder den ligger, de store og øde Fjeldstrækninger, dens Mangel paa Skove, Kornavl og Havedyrkning, maatte man undre sig over, hvorledes de Slegter, der ellers vare vante til Norges rige Græsange og mægtige Skove, kunde føle sig tilfredse i sit nye Hjem. I de mange Aar, der ere forløbne siden de Tider, have Fjeldsfred, Dverfsømmelser, Jordstjælv og Jordbrand ødelagt en stor Del af Landet, og Hungersnød har mere end engang bortrevet Halvdelen af Befolkningen, men dengang var Den

i Norge bekiendt som et godt og frugtbart Opholdssted; den største Del var bevoget med deilig Græs; hvor man nu kun ser nøgne eller græsbevogede Fjælde, eller i det Høieste ved nogle af Fjordene lave, armthikke Virketræer og Smaakrat af Vidje, kunde man dengang se Birke- og Egekrøe, hvis Træer vel heller ikke da kunde maale sig med vore, men dog vare saa store, at man kunde bygge baade Huse og Skibe af dem. De store Fjorde vare nordpaa ofte belagte med Is, men afgave ellers ligesom Flodernes Munding: gode Haane. Man forsøgte at pløie og saa og fik ogsaa Høst paa Sønderlandet, men fra først af var Kvægavl og Fiskeri dog Indbyggernes Hovednæring og vedblev lige indtil Nutiden at være det: Faar, Gjeder, Svin, Kjør og Heste fandtes i stor Mængde paa Den, Svaler kastedes engang imellem op paa Kyterne, Sælhundene og de store Fisk havde man i Havet, Lag og de mindre Fisk i Floderne. For at faa et Begreb om, hvor frugtbart Landet var, behøver man kun at lægge Mærke til, at en gammel Saga fortæller, hvorledes en Kvie, der havde forvildet sig, senere da man fandt den igjen, havde formeret sig til 40 Nød, som alle selv havde fundet sin Næring, og at en Orne og en So tre Aar efter at de vare satte i Land paa en øde Kant af Den, havde en Yngel, 70 i Tallet.

Hos Iskænderne var Forfatningen—ligesom den paa en Maade lige indtil Midten af det attende Aarhundrede har været hos de skotske Høikændere—en Stammeforsat-

ning, der fra den enkelte Slægt eller Stamme udduede sig til et Stammeforbund: en Forening mellem flere beslegtede Familier under et fælles Overhoved for Stammerne. Denne Forfatning, der allerede i sine Hovedtræk var fuldt uddannet 50 Aar efter Dens Bebyggelse, indeholdt Spiren til Islands Undertrykkelse: de mægtige Slægter, der kom hertil fra Norge, bragte deres gamle Ustyrlighed, Selvraadighed og Vhst til indbyrdes Fejder med sig, og saasnart de store Jordbrotter og Høvdinge søgte sig stærke nok ved Mængden af deres Husfolk, Trælle og Jordefæstere, blussede Uenighed og blodige Fejder op, snart for at de Mægtige kunde hævde deres egen Stolthed eller Egenmytteri, snart for at de kunde forsvare deres Undergivne mod deres Fienders Efterstræbelser. For nogle røvede Kjør, Heste eller Faar hypedes ofte blodig Riv: den ene Høvding lægger sig i Daghold for den anden, overfalder ham paa Veien eller i hans Hjemstavn med et stærkere Følge, beleierer ham i hans Gaard og indbrænder sin Fiende med Husfru og Tjende, hvis han ikke er stærk nok til at storme Huset og angribe de Indesluttede med blanke Vaaben.

Den almindelige Usfred, der snart opkom over hele Den, var Hovedgrunden til, at de klogeste Mænd indstiftede et fælles Thing for hele Den, Althinget, der holdtes engang om Aaret i Midten af Juni Maaned paa saakaldte Thingvold eller Thingmark i Sønderlandet. Her skulde alle de Sager, der ikke kunde blive afgjorte ved Hjemthingene, endelig paadømmes, og her skulde alle

Lobbud eller Vedtægter, som skulde gjælde for hele Island og fremkomme med Forslag, overlægges og vedtages af Lovretten. Ved denne faste og ordnede Retsforfatning, der medførte en aarlig Sammenkomst af Dens viseste Mænd, blev vel en stor Del af den vilde Uorden afhjulpen, og omend de ruundgaelige Feider ikke kunde affkaffes, bleve dog nogle af deres skadelige Følger indskrænkede; men paa den anden Side udvikledes hos de gamle Islændere en kunstig og meget indviklet Retsgang og en vidt drevne Spidsfindighed i Lovens Anvendelse og Fortolkning, der let udartede til Haarkløveri. Efter at Kristendommen blev indført, formindskedes de private Feider noget, men til Gjengjæld begyndte man nu at strides ved Tingene med Søgemaal istedetfor med blanke Vaaben i aaben Mark, og ligesom det i gamle Dage var en Vresfag at seire i Tvekampen, blev det nu en Vresfag for Islænderen at vinde sin Proces.

Dens patriarkalske Forfatning gik lidt efter lidt over til at blive et Eneherredømme af ganske enkelte Stormænd, medens de ringere Bønder undertrykkedes, og blodige Stridigheder rasede iblandt de Mægtige. I de første Aarhundreder havde man anseet det for store Ting, naar der faldt en halv Snæs Mand i en Tæfning, man havde anseet den Gødding for overordentlig mægtig, der kunde drage til Thinge med tredive Mand og kunde have hundrede Thende paa sine Gaarde, og hvis han vovede at komme med for stort et Følge til Thingmændene, havde de ikke generet sig ved at be-

tyde ham, at han maatte sende sine Ledfagere hjem, hvis han vilde være i Sikkerhed, men i Tidens Løb forandrede disse Forhold sig aldeles: enkelte Familier, der hævdede sig høit over Mængden og snart forenede sig med hverandre for at plage de Svage, stredes snart paa Liv og Død, og søgte kun at tilfredsstille deres egen Svælvhyst og Vindeslyge uden at betænke sig om, hvad Enden vel skulde blive; man kunde nu ofte se Stormænd ride til Thinge med et Følge af over tusinde Bevæbnede, og tilsidst maatte det da blive en nødvendig Følge af de blodige Kampe, der i over et Aarhundrede rasede mellem Dens mægtigste Slægter, at de norste Kongers Planer endelig kronedes med Held.

Lige fra de allerældste Tider havde nemlig Norges Konger haft Dinene henvendte paa den fjerne D, der var bleven bebygget af Nordmænd og derfor—saaledes troede de—vel ogsaa uden stor Vanskelighed vilde komme under Norges Krone. Den bedste Støtte for deres Erobringsplaner fandt Kongerne i Dens eieendommelige Forfatning og Forhold, thi det var jo ganske naturligt at de Mænd, der ene og alene for ikke at komme til at borie sig for en Hersker engang havde forladt sit Hjem, ikke opgave sin gamle Selvraadighed og Stivhed, men heller ikke kunde enes paa Island; det var jo ganske rimeligt, at i Løbet af fire Aarhundreder meget af Islændernes Frihedsfølelse gik under, og tilsidst troede da de norste Konger at have fundet en Mand, der vilde være Forræder mod sit Fødeland, og hvis man tør tro Tradi-

tionen, ogsaa blev det mere tvungen af Omstændighederne, end fordi han virkelig ønskede at opgive sin gamle Frihed og ombytte den med en fremmed Konges Herredømme.

Denne Mand var Snorre Sturlesen, hvis tragiske Skjæbne, udmærkede Evner og store Fortjenester af det gamle Nordens Historiefortælling have skabt ham et udsødeligt Navn, der vissest ikke vilde være saa stort og glimrende, hvis man blot tog Hensyn til hans private

Liv og Forhold til sine Landsmænd. Hørende til Sturlungernes berømte Æt, der nedstammede fra Farler og Konger og talte Island berømteste Mænd til sine Skud, kom han som et treaars Barn i Huset hos den rige og lærde Son Loptsen, hos hvem han i 16 Aar erhvervede sig sin store Kundskab til Forfædrenes Bedrifter og uddannede sin naturlige Sans og Smag for Fortællinger af den gamle Historie.

(Fortsættets.)

Blandinger — Nyt og Gammeft.

Da den berømte Johan Arnt laa for Døden, stode mange af hans trofaste Venner og Tilhørere omkring hans Leie, talte sagte med hinanden, thi de mente, at den Døende hørte ikke mere, og berømmede hans kristelige Fromhed, den Velsignelse, han havde bragt Landet, og hvorledes han for saa Mange havde været en Veiviser til det evige Liv, og hvorledes et stort Kirkelys udslyktes i ham. Da reiste den Døende sig og sagde med høi Stemme, saaat alle Omkringstaaende forundrede sig derover: "Kjære Venner og Brødre, hvorledes kunne I dog handle saa daarligt at berømme en døende Mand, som intet Andet er end en stor Synder? Berømmer dog den Herre Jesus Kristus, som af lutter Barmhertighed og Naade har antaget den store Synder Johan Arnt. Jeg synes ikke om, at I berømme

mig arme Synder, det er at foragte Kristus." Derpaa foldede han med Besvær sine Hænder og raabte, da Alle vare forstummede: "Herre Jesus Kristus, tag mig arme Synder til Naade!"

Kong Jakob den Første trængte engang til 20,000 Pund Sterling og forlangte, at Londons Magistrat skulde laane ham denne Sum; men han fik Afslag paa sin Begjæring. Forbitret derover lod han Lord Mayor'en og nogle Aldermen komme for sig, bebrejdede dem i heftige Udtryk deres Mangel paa Loyalitet og paastod, at de skulde staae ham Pengene.

"Deres Majestæt maa undskyldes", svarede Lord Mayor'en; "vi kunne ikke laane ud, hvad vi ikke selv have."

"I skulle staae Pengene!" svarede Kongen.

"Vi kunne ikke!" var Svaret.

"Saa vil jeg tvinge Eder dertil!" sagde Kongen.

"Det kan Deres Majestæt ikke", svarede den modige Lord Mayor, uden at lade sig bringe ud af Fatning.

"Ikke?" raabte Kongen. "Jeg skal ruinere Eders Stad for bestandigt og gjøre Westminster til en Orken. Jeg forlægger Domsstolene, Parlamentet, mit hele Hof til Oxford eller York, og saa skulle vi nok se, hvad der vil blive af Eder!"

"Som Deres Majestæt behager", svarede Lord Mayor'en roligt; "men det vil dog blive vor Trøst, at Hjemmen kan I ikke tage bort med Eder!"

En engelsk Søkaptein spurgte sine Folk, da han tog Kommandoen over Skibet, om de vilde vise ham en Djensite. Alle vare villige dertil. "Belan", sagde han, "saa lover mig, at jeg skal have Nøt til at sværge den første Ed her ombord". Denne Ummodning tyktes Folkene noget besynderlig; de kunde dog naturligvis ikke aflaa sin Kaptein en saa ringe Bøn, og Alle svarede derfor: "Ja, Herre!" Mandtsabet holdt ogsaa Løfte, og da Kapteinen, som en alvorlig Kristen, aldrig svor, hørtes ikke en eneste Ed ombord paa Skibet.

Bretagnes Beboere, skriver en Rejsende, for 70 Aar siden, vedligeholde paa Grund af de hyppige Skibbrud en Fortjærlighed for Nøverier, som Intet kan udrydde; Bretagnes Mænd tro, at Gud giver dem Alts, hvad Storm og Uveir slaar op paa Ky-

sterne, men dog gives der hele Familier, som aldrig deltagte i dette Strandrov, og som vilde anse sig for vancerede, naar blot et eneste af deres Medlemmer vilde gjøre et Skridt mod Strandbredden, medens alle Andre fore afsked for at udplyndre de stakkels Skibbrudne.

Bretagnes Beboere lode sig endda ikke nøie med, hvad Elementerne kastede op paa Stranden; de bleve ikke rolige Besuere af den ulige Kamp, som førtes mellem Naturen og de Søfarende, men de gjorde endog, hvad de formaadede for at fremstjynde Skibes Undergang. Imellem Roscoff og le Conquet, navnlig henimod Plouneour, Guisshen og Kerlouan, bandt Strandroverne nemlig en Lanterne fast til Hovedet af en Ko, og efterat have truffet Dyret henimod Strandbredden lode de det løbe om ved Nattetide paa de Klipper, hvor Stormen rasede heftigst. Naar nu Lyset slakkede hid og did, saa det ud som om det var en Lanterne fra et Skib, der vuggedes af Bølgerne. Søfolkene, der strede med Stormen, troede derfor, at de vare langt fra Land og styrede hen til det lysende Punkt for maaske at faa Hjælp eller Dplysninger, om hvor de vare; men inden de naaede Lanteren, havde de farlige Rev udenfor Klippen splintret Fartsøiet. Denne barbariske Manøvre var meget gammel og skrev sig ligesaa dengang Normannerne og Angelsachsenene trængte ind paa Halvøen Bretagne.

Indhold: Tante Sanne. (Af I.)—Augustin og Monica.—Søhest paa Alperne. (Efter "Fra Alle Lande".)—Sahara eller den store Ørken. (Efter Dr. Hartwig.)—Iglerne.—Islands Bebyggelse.—Blandinger—Nøt og Sammelt.